

TIESLIETU
PADOMES
GADA
PĀRSKATS

2023

TIESLIETU PADOME

SATURA RĀDĪTĀJS

Tieslietu padomes priekšsēdētāja Aigara Strupiša ievadvārdi	2
Tieslietu padome un tās darba prioritātes	4
Tieslietu padomes sastāvs	6
Tieslietu padomes sekretariāts	9
Tieslietu padomes 2023. gada aktualitātes	10
Sēdes, lēmumi un normatīvie akti	10
Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesas reorganizācija	11
Spriedumu rakstīšanas vadlīnijas	12
Lietu izskatīšanas termiņu standarts	13
Tiesneša amata kandidātu atlases kārtība	14
Vakanču skaita izvērtējums	14
Tieslietu padomes viedokļi un lēmumi	15
Tiesu darbības rādītāji	16
„Providus” tiesu klientu aptauja	27
Tiesnešu pašpārvaldes institūciju aktualitātes	28
Tiesnešu konference	28
Tiesnešu kvalifikācijas kolēģija	31
Tiesnešu ētikas komisija	34
Tiesnešu disciplinārkolēģija	36
Tieslietu padomes komisijas un darba grupas	40
Tiesneša amata kandidātu atlases komisija	40
Tiesu priekšsēdētāju atlases komisija	43
Tiesu efektivitātes stiprināšanas darba grupa	44
Darba grupa tiesu darba organizācijas izvērtēšanai lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai vai veselībai	45
Tieslietu akadēmija	46
Dialogs	50
Tieslietu padomes dialogs ar tiesām un reģionālās vizītes	50
Tieslietu padomes dialogs ar citiem valsts varas atzariem	52
Tieslietu padomes dialogs ar sabiedrību	53
Tieslietu padomes starptautiskā sadarbība	56
Dalība Eiropas Tieslietu padomju asociācijā	56
Ziņojums par tiesiskumu Eiropas Savienībā	57
Ziņojums par likuma varas principa īstenošanu Eiropas Savienībā	57
Tieslietu padomes pieredzes apmaiņas vizīte Japānas tiesās	59
Tieslietu padomes prioritātes 2024. gadā	61

TIESLIETU PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJA AIGARA STRUPIŠA IEVADVĀRDI

Aizvadīts kārtējais darba gads. Tieslietu padome ne vien turpina īstenot tās ikdienas funkcijas – galvenokārt lemt par tiesnešu karjeras jautājumiem, bet arī aktīvi darbojas tiesu darba stiprināšanas jomā. Šajā sakarā īpaši jāuzsver apstiprinātās vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai civillietās un administratīvajās lietās pirmās un apelācijas instances tiesām, kas ir būtisks atbalsts vienveidīgas tiesu prakses nodrošināšanai.

Atskatoties uz tiesu sistēmas darbu iepriekšējā gada periodā, īpaši gribētos uzsvērt Sabiedriskās politikas centra „Providus” un Tiesu administrācijas veikto tiesu klientu aptauju. Tās rezultāti parādīja, ka pirmās un apelācijas instances tiesu darbu tiesu klienti vērtē ļoti pozitīvi. Visaugstāko vērtējumu saņēma gan tiesnešu darbs, gan tiesu darbinieku palīdzība un atbalsts tiesu procesā. Būtiski norādīt, ka šie aptaujas rezultāti parāda objektīvu viedokli par tiesu darbu, jo to sniedza cilvēki, kuriem ir reāla saskarsme ar tiesu.

Nākamā perioda galvenais izaicinājums ir uzsākt pirmās un otrās instances tiesu atsaisti no izpildvaras, pārņemot ar tiesu varas finansēm un administrēšanu saistītās funkcijas no Tiesu administrācijas un Tieslietu ministrijas. 2023. gadā ir panākta konceptuāla vienošanās ar Tieslietu ministriju par šādas reformas nepieciešamību un aizsākta diskusija par iespējamiem institucionālo reformu scenārijiem. Savukārt šogad priekšā stāv darbs pie detalizētas koncepcijas izstrādes un īstenošanas. Tā ir Tieslietu padomes pirmā

prioritāte 2024. gadam. Bez šādas reformas nevaram runāt par pilnīgu tiesu neatkarību no izpildvaras. Šī fiskālā un organizatoriskā atkarība arī ir viens no cēloņiem, kādēļ ilgstoši, gadu desmitiem nav tikuši risināti tiesu sistēmas efektivitātei būtiski jautājumi: gan tiesneša amata atlīdzības jautājums (kas vairāk vai mazāk ir ticis atrisināts pēc diviem Satversmes tiesas spriedumiem), gan milzīgās slodzes atšķirības starp tiesām, gan adekvātu efektivitātes kontroles un monitoringa mehānismu neesība tiesu sistēmā, gan neadekvāti zemā tiesu darbinieku atlīdzība salīdzinājumā ar tiem izvirzāmajām prasībām. Vienlaikus ir jāsaprot, ka šī reforma nebūs brīnumnūjiņa, kas atrisinās visu pati par sevi. Nē, lai šos jautājumus sakārtotu, būs vajadzīgs nopietns, metodisks darbs, un tas nebūs tikai Tieslietu padomes darbs. Ja gribam ātrākus rezultātus, sava roka tiesu sistēmas attīstīšanā jāpieliek katram tiesnesim – gan pašam piedaloties pašpārvaldē, gan atbildīgi, sabiedrības interesēs balsojot par pašpārvaldes locekļiem, gan nākot ar priekšlikumiem un komunicējot ar tiesas priekšsēdētāju un kolēģiem savā tiesas kolektīvā.

Otrs būtisks nākamā perioda uzdevums ir panākt konkrētu risinājumu tiesu atbalsta personāla neadekvāti zemās atlīdzības jautājumā. Te nav runa par algu primitīvu palielināšanu. Runa ir par moderna tiesu atbalsta dienesta attīstīšanu, tiesneša palīga profesijas un lomas pārdefinēšanu un amata standarta un atlases procedūras izstrādi, kas kopumā veidotu objektīvu pamatu algu palielināšanai. Darbs šajā virzienā ir uzsākts jau iepriekšējā periodā, un šogad tam būtu jānoslēdzas ar konkrētu, detalizētu konceptuālo risinājumu un tā īstenošanas uzsākšanu.

Trešais uzdevums ir uz iepriekšējā periodā izveidotās plānošanas, statistiskās analīzes un metodes bāzes veikt iepriekšējos periodos veikto tiesu reformu izvērtējumu – sākot no visām iepriekšējām tiesu teritoriālajām reorganizācijām, to ietekmi uz slodzes izlīdzināšanu un tiesas pieejamību sabiedrībai un beidzot ar zemesgrāmatu tiesnešu reformu. Paralēli šim virzienam pilnveidosim un precizēsīm iepriekšējā periodā izveidotās plānošanas un analīzes metodes.

Darbojoties un pārstāvot Tieslietu padomi Eiropas Tieslietu padomju asociācijas (*ENCJ – European Network of Councils for the Judiciary*) valdē, esmu uzņēmis dalību Tematiskajā dialoga grupā par tiesnešu karjeras pievilcību, jo izrādās, ka kvalificētu tiesneša amata pretendentu trūkums ir problēma ne vien Latvijā, bet arī pārējā Eiropā. Drīzumā būs gatavas *ENCJ* rekomendācijas šajā jautājumā, un arī mums būs jādomā, kā uzlabot situāciju Latvijā. Tādēļ, lai gan tās nav noteiktas kā prioritātes, iespēju robežās pievērsīsim uzmanību arī tiesnešu atlases sistēmas attīstīšanai jaunajos virzienos, it īpaši rodot iespējas kandidātu sagatavošanai pirms atlases. Lieku lielas cerības uz Tieslietu akadēmiju, kura šobrīd tiek veidota Tieslietu ministrijas paspārnē.

Noslēgumā vēlos pateikties visiem Latvijas tiesnešiem, tiesu sistēmas darbiniekiem, Tieslietu padomes sekretariātam un Tiesu administrācijas darbiniekiem par veiksmīgo sadarbību un iepriekšējā periodā veikto darbu, kā arī novēlēt izturību un augstas sekmes tiesiskuma stiprināšanā mūsu valstī.

Aigars Strupišs,
Tieslietu padomes priekšsēdētājs

TIESLIETU PADOME UN TĀS DARBA PRIORITĀTES

Tieslietu padome ir koleģiāla institūcija, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, kā arī tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanā. Tieslietu padomes izveidošanas mērķis ir stiprināt tiesu varas neatkarību un tiesu darba pašorganizāciju, kā arī nodrošināt vienotu tiesu varas pārstāvību attiecībās ar citiem valsts varas atzariem un institūcijām.

Latvijā kā neatkarīgā, demokrātiskā un tiesiskā valstī, ievērojot valsts varas dalīšanas principu, pastāv un darbojas likumdevējvara, izpildvara un tiesu vara, ko īsteno neatkarīgas un autonomas institūcijas. Varas dalīšanas princips garantē to līdzsvaru un savstarpēju kontroli un veicina varas mērenību. Demokrātiskā un tiesiskā valstī trīs varas atzari papildina cits citu – neviens no tiem nav augstāks par pārējiem un nedominē. Tomēr, lai nodrošinātu taisnīgu un objektīvu tiesas procesu, valstij īpaši jāaizsargā tiesu varas neatkarība. Konstitucionālisma attīstība Eiropā ir izgaismojusi nepieciešamību pēc neatkarīgas tiesu varu pārstāvošas institūcijas, kas var paust tiesu varas kolektīvo viedokli un nostiprināt tiesu varas neatkarību no izpildvaras. Latvijā tieši Tieslietu padomei ir paredzēta izšķirīga nozīme gan tiesu sistēmas problēmu risināšanā, gan tiesu darba efektivitātes un kvalitātes celšanā, gan arī centienos panākt, lai sabiedrība vairāk uzticas tiesām.

Tieslietu padome dibināta 2010. gada 1. augustā, spēkā stājoties grozījumiem likumā „Par tiesu varu”, ar kuriem likuma regulējums tika papildināts ar jaunu – 13.¹ nodaļu „Tieslietu padome”. Savukārt uz pirmo sēdi Tieslietu padome sanāca 2010. gada 4. oktobrī, kad tika apstiprināts **Tieslietu padomes reglaments**, kā arī izskatīti pirmie ar tiesu darba organizāciju saistītie jautājumi.

Kā būtisks atskaites punkts Tieslietu padomes funkciju attīstībā var tikt minēts 2018. gada 12. februāris, kad spēkā stājās grozījumi likumā „Par tiesu varu”, ar kuriem Tieslietu padomes kompetence tika paplašināta ar tiesībām lemt par tiesnešu karjeras virzību, pirmās instances un apelācijas instances tiesu priekšsēdētāju izraudzīšanās kārtību, iecelšanu un atbrīvošanu no amata, kā arī visu līmeņu tiesu tiesneša amata kandidātu atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības kārtību. Šie būtiskie likuma grozījumi veikti, lai stiprinātu tiesu varas neatkarību, vienlaikus ierobežojot izpildvaras un likumdevējvaras ietekmi šajos jautājumos.

Tieslietu padomes darbības prioritātes ir noteiktas tās apstiprinātajos darba plānošanas dokumentos. Šajā sakarā īpaši atzīmējama ir 2021. gada 12. martā apstiprinātā **Tieslietu padomes darbības stratēģija 2021.–2025. gadam**, kurā likts uzsvars uz vairākām būtiskām jomām: tiesnešu apmācības jautājumi; tiesnešu pašpārvaldes institūciju darbības stiprināšana; tiesu sistēmas fiskālās neatkarības nostiprināšana; tiesneša amatam atbilstošs un tiesu darbiniekiem konkurētspējīgs atalgojums.

Tieslietu padome savā stratēģijā 2021.–2025. gadam izvirzījusi četrus galvenos darbības virzienus:

1. tiesu varas neatkarības stiprināšana;
2. Tieslietu padomes darbības funkcionalitātes un lomas stiprināšana;
3. efektīva un kvalitatīva tiesu vara;
4. sabiedrības uzticības tiesu varai veicināšana.

Lai pārskatāmā veidā koordinētu veicamos darbus un sekmētu Tieslietu padomes darbības stratēģijas 2021.–2025. gadam izpildi, katru gadu tiek noteikti arī Tieslietu padomes prioritārie darbības virzieni attiecīgajam gadam.

Tieslietu padomes funkcijas nosacīti var iedalīt trīs virzienos, proti, tiesu sistēmas pārvaldības konceptuālie un organizatoriskie jautājumi, tiesnešu karjeras jautājumi un sadarbība ar citiem valsts varas atzariem.

1. Tiesu sistēmas pārvaldības konceptuālie un organizatoriskie jautājumi:

- rajona (pilsētas) tiesu un apgabaltiesu darbības teritoriju noteikšana;
- tiesnešu skaita noteikšana rajona (pilsētas) tiesās un apgabaltiesās, kā arī Augstākās tiesas departamentos;
- rajona (pilsētas) tiesu reorganizācijas plāna apstiprināšana;
- tiesneša amata kandidātu atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības noteikšana;
- tiesnešu profesionālo zināšanu pārbaudes un satura kārtības un pārbaudei nepieciešamo dokumentu paraugu apstiprināšana;
- tiesnešu specializācijas pamatprincipu un lietas slodzes rādītāju noteikšanas kārtības apstiprināšana;
- lietu izskatīšanas termiņu standarta apstiprināšana;
- tiesnešu un tiesu darbinieku mācību programmas satura apstiprināšana.

2023. gadā Tieslietu padome izvirzīja trīs prioritāros darbības virzienus:

1. panākt tiesu kā konstitucionāla orgāna fiskālo neatkarību (Stratēģijas 1.1. punkts), uzsākt diskusiju par Tieslietu padomes statusu un funkcijām (Stratēģijas 2.1. punkts), pārņemt nepieciešamās funkcijas no izpildvaras, atbilstoši attīstot Tieslietu padomes administratīvo kapacitāti (Stratēģijas 2.3. punkts);

2. Tiesnešu karjeras jautājumi:

- tiesneša amata pienākumu izpildes noteikšana jaunajiem tiesnešiem vai tās maiņa;
- tiesneša pārcelšana darbam tāda paša līmeņa tiesā, augstāka vai zemāka līmeņa tiesā;
- tiesneša pienākumu pildīšanas uzdošana amata vakances vai pagaidu prombūtnes gadījumā;
- rajona (pilsētas) tiesas priekšsēdētāja un apgabaltiesas priekšsēdētāja iecelšana vai atbrīvošana no amata;
- goda tiesneša statusa piešķiršana.

3. Sadarbība ar citiem valsts varas atzariem:

- tiesu budžeta pieprasījuma apstiprināšana;
- viedokļa sniegšana par Satversmes tiesas tiesneša amata kandidātiem;
- viedokļa sniegšana par Augstākās tiesas priekšsēdētāja amata kandidātu;
- ģenerālprokurora amata kandidāta izraudzīšanās un virzīšana Saeimai apstiprināšanai;
- tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā par tiesu sistēmai nozīmīgiem jautājumiem.

2. turpināt piedalīties tiesnešu un tiesu darbinieku konkurētspējīgas atbildības modeļa izstrādē (Stratēģijas 1.6. punkts), veicināt vienotas tiesu darbinieku vērtēšanas metodikas un tai piesaistītas vienotas atbildības sistēmas izveidošanu (Stratēģijas 3.9. punkts);

3. stiprināt tiesu darbības efektivitāti, optimizējot tiesu sistēmas iekšējos resursus (Stratēģijas 3.3. punkts).

TIESLIETU PADOMES SASTĀVS

15 Tieslietu padomes locekļi

Astoņi pastāvīgie Tieslietu padomes locekļi (amatpersonas) ir:

- Augstākās tiesas priekšsēdētājs;
- Satversmes tiesas priekšsēdētājs;
- tieslietu ministrs;
- Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs;
- ģenerālprokurors;
- Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs;
- Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētājs;
- Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes priekšsēdētājs.

Septiņi vēlētie Tieslietu padomes locekļi (tiesneši) ir:

- viens Augstākās tiesas senators, kuru ievēlē Augstākās tiesas plēnums;
- divi apgabaltiesu tiesneši, kuru ievēlē Tiesnešu konference;
- četri rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši, kuru ievēlē Tiesnešu konference.

Tieslietu padomē kopumā darbojas piecpadsmit locekļi – astoņi pastāvīgie locekļi un septiņi vēlētie locekļi. Astoņi pastāvīgie Tieslietu padomes locekļi ir Augstākās tiesas priekšsēdētājs, Satversmes tiesas priekšsēdētājs, tieslietu ministrs, Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs, ģenerālprokurors, Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs, Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētājs un

Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes priekšsēdētājs. Savukārt septiņi vēlētie Tieslietu padomes locekļi ir viens Augstākās tiesas senators, kuru ievēlē Augstākās tiesas plēnums, divi apgabaltiesas tiesneši un četri rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši, kuru ievēlē Tiesnešu konference.

Atbilstoši likumam „Par tiesu varu” Augstākās tiesas priekšsēdētājs Aigars Strupišs vienlaikus ir arī Tieslietu padomes priekšsēdētājs. Savukārt Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietnieku ievēlē Tieslietu padome no tajā pārstāvēto tiesnešu vidus. Šobrīd priekšsēdētāja vietnieka amatu ieņem Augstākās tiesas senatore Dzintra Balta.

Vēlētā Tieslietu padomes locekļa pilnvaru termiņš ir četri gadi. Tieslietu padomes sastāvā tiesnesi var ievēlēt atkārtoti, bet ne vairāk kā divas reizes pēc kārtas. Vēlētā Tieslietu padomes locekļa statuss nav savienojams ar Tiesnešu disciplinārkolēģijas, Disciplinārtiesas, Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas vai Tiesnešu ētikas komisijas locekļa pienākumiem.

Tieslietu padomes darbā ar padomdevēja tiesībām var piedalīties tiesībsargs, Tiesu administrācijas direktors vai šo personu pilnvaroti pārstāvji, Latvijas Zinātņu akadēmijas apstiprinātu tiesībzinātņu ekspertu deleģēts pārstāvis un tiesnešu biedrību pārstāvji.

2023. gadā bija nelielas izmaiņas Tieslietu padomes sastāvā. Tieslietu padomes locekļi, Kurzemes apgabaltiesas tiesnesei Aijai Āvai beidzās pilnvaru termiņš. Viņas vietā 2023. gada 26. oktobrī Tiesnešu konferencē par Tieslietu padomes locekli izvēlēts Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājs Madars Plepis. Savukārt 2023. gada 8. decembrī par Latvijas Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētāju ievēlēts Aigars Kaupe, nomainot iepriekšējo Latvijas Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētāju Jāni Skrastiņu.

Tieslietu padomes sastāva izmaiņas 2023. gadā:

Jānis Skrastiņš | Aigars Kaupe
(līdz 08.12.2023.) | (no 08.12.2023.)

Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētājs

Aija Āva | Madars Plepis
(līdz 26.10.2023.) | (no 26.10.2023.)

Tiesneši

1. rindā no kreisās puses: Rīgas apgabaltiesas tiesnese Ilze Celmiņa, Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs Andrejs Judins, tieslietu ministre Inese Lībiņa-Egnere, Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs, Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš un ģenerālprokurors Juris Stukāns. 2. rindā no kreisās puses: Latvijas Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētājs Aigars Kaupe, Zemgales apgabaltiesas priekšsēdētājs Juris Siliņš, Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nama priekšsēdētājs Guntars Ploriņš, Vidzemes rajona tiesas priekšsēdētāja Līga Ašitoka, Rīgas pilsētas tiesas tiesnese Baiba Ozoliņa, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs Jānis Rozenbergs, Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes priekšsēdētāja Iveta Kruka un Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājs Madars Plepis.

Tieslietu padomes sastāvs

Aigars Strupiņš

Augstākās tiesas priekšsēdētājs (sākot ar 15.06.2020.)

Dzintra Balta

Augstākās tiesas senatore (ievēlēta 11.09.2020.)

Aldis Laviņš

Satversmes tiesas priekšsēdētājs (sākot ar 10.03.2022.)

Inese Lībiņa-Egnere

tieslietu ministre (sākot ar 14.12.2022.)

Andrejs Judins

Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs (sākot ar 23.11.2022.)

Juris Stukāns

ģenerālprokurors (sākot ar 12.07.2020.)

Jānis Rozenbergs

Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs (sākot ar 07.04.2017.)

Aigars Kaupe

Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētājs (sākot ar 08.12.2023.)

Iveta Kruka

Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes priekšsēdētāja (ievēlēta 21.04.2022.)

Ilze Celmiņa

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese (ievēlēta 16.09.2020.)

Juris Siliņš

Zemgales apgabaltiesas priekšsēdētājs (ievēlēts 08.09.2020.)

Madars Plepis

Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājs (ievēlēts 26.10.2023.)

Guntars Ploriņš

Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nama priekšsēdētājs (ievēlēts 15.09.2022.)

Līga Ašitoka

Vidzemes rajona tiesas priekšsēdētāja (ievēlēta 10.11.2021.)

Baiba Ozoliņa

Rīgas pilsētas tiesas tiesnese (ievēlēta 28.09.2022.)

Tieslietu padomes sekretariāts

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 89.¹⁰ pantu Tieslietu padomes darbu nodrošina Tieslietu padomes sekretariāts, kas ir Augstākās tiesas struktūrvienība.

Lai stiprinātu Tieslietu padomes pārvaldību un nodrošinātu tās mērķiem, kompetencei un darbības apjomam atbilstošu organizatorisko un materiāltehnisko ietvaru, 2017. gadā Tieslietu padomes pienācīgai darbības nodrošināšanai tika izveidota pastāvīga atbalsta struktūra – sekretariāts. Līdz sekretariāta izveidei Tieslietu padomes darbu nodrošināja Augstākās tiesas Administrācija.

Sekretariāta funkcijas ir noteiktas likumā „Par tiesu varu” atbilstoši Tieslietu padomes un Tieslietu padomes priekšsēdētāja kompetencei:

- Tieslietu padomes sēžu norises nodrošināšana;
- jautājumu sagatavošana izskatīšanai Tieslietu padomes sēdē;
- lēmumu, viedokļu, rezolūciju un citu dokumentu projektu sagatavošana;

- Tieslietu padomes lietvedības kārtošana;
- Tiesnešu konferences organizēšana sadarbībā ar Tiesu administrāciju;
- tiesu sistēmas darbības organizatorisko vadlīniju, iekšējo un ārējo normatīvo aktu izstrāde un pilnveide;
- pētījumu veikšana par aktuāliem jautājumiem;
- Tieslietu padomes izveidotās Tiesu efektivitātes darba grupas darba nodrošināšana;
- Tieslietu padomes komunikācijas uzturēšana ar sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem;
- Tieslietu padomes starptautiskās sadarbības uzturēšana, t.sk. ar Eiropas Tieslietu padomju asociāciju (ENCJ) un Eiropas Komisiju;
- Tieslietu padomes pārstāvēšana sadarbībā ar valsts un pašvaldību institūcijām, tiesu varas pašpārvaldes institūcijām, kā arī starptautiskām organizācijām.

No kreisās: juriskonsulte Linda Kalniņa, konsultante Irina Čaša, padomniece Dace Šulmane, vadītāja Alla Spale, zinātniski analītiskais padomnieks Rihards Veinbergs un padomniece komunikācijas jautājumos Lana Mauliņa.

TIESLIETU PADOMES 2023. GADA AKTUALITĀTES

Sēdes, lēmumi un normatīvie akti

Tieslietu padomes darbs galvenokārt tiek organizēts sēžu formātā, savukārt sēdēs izskatītie jautājumi tiek atspoguļoti Tieslietu padomes pieņemtajos lēmumos. Tādēļ sniegts pārskats par Tieslietu padomes 2023. gada darba kvantitatīvajiem rādītājiem un nozīmīgākajiem lēmumiem.

2023. gadā notikušas 36 Tieslietu padomes sēdes, no tām:

- 12 sēdes klātienē vai videokonferences režīmā;
- 20 rakstveida lēmumu pieņemšanas procedūras;
- 4 sagatavošanas sēdes.

2023. gadā Tieslietu padomes apstiprinātie un/vai grozītie tiesību akti tiesu varas darba organizācijas jautājumos:

- lietu izskatīšanas termiņu standarts 2023. gadā (TP 10.02.2023. lēmums Nr. 5);
- Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesas reorganizācijas plāns (TP 24.03.2023. lēmums Nr. 20);
- vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai civilīetās pirmās un apelācijas instances tiesām (TP 16.06.2023. lēmums Nr. 31);
- vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai administratīvajās lietās pirmās un apelācijas instances tiesām (TP 16.06.2023. lēmums Nr. 32);
- grozījumi Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases kārtībā (TP 08.09.2023. lēmums Nr. 68);
- grozījumi Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentā (TP 08.09.2023. lēmums Nr. 69)..

2023. gadā Tieslietu padome pieņēmusi 88 lēmumus, no tiem:

- 54 lēmumi tiesnešu karjeras jautājumos:
 - par amata pienākumu izpildes vietas noteikšanu jaunajiem tiesnešiem;
 - par tiesneša pārcelšanu;
 - par tiesneša aizstāšanu;
 - par tiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka iecelšanu;
 - par tiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka pienākumu izpildītāja iecelšanu;
- 26 lēmumi tiesu sistēmas konceptuālos un organizatoriskos jautājumos:
 - par Tieslietu padomes darbības virzieniem;
 - par rajona (pilsētas) tiesām;
 - par tiesnešu un tiesneša amata vietu skaitu tiesās;
 - par Tiesnešu konferences sagatavošanu;
 - par politikas plānošanas dokumentiem;
 - par mācību programmu saturu;
- 8 lēmumi par viedokļiem un priekšlikumiem:
 - par ģenerālprokurora rīcību;
 - par tiesu budžeta saskaņošanu;
 - par darba grupas izveidi tiesu darba organizācijas izvērtēšanai lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai vai veselībai.

Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesas reorganizācija

Viena no Tieslietu padomes darbības aktualitātēm 2023. gadā bija tiesnešu noslodzes izlīdzināšana tiesās. Tāpēc 2023. gada 24. martā Tieslietu padome pieņēma lēmumu par Daugavpils tiesas pievienošanu Rēzeknes tiesai ar 2023. gada 1. jūliju, vienlaikus mainot reorganizētās tiesas nosaukumu uz Latgales rajona tiesa.

Tiesu teritoriālās reformas ietvaros 2016. gada 1. februārī Latgales tiesu apgabālā tika izveidotas divas tiesas – Daugavpils tiesa un Rēzeknes tiesa. Tā bija pirmā tiesu darbības teritoriju apvienošana ārpus Rīgas tiesu apgabala. Un, lai neradītu riskus tiesas darba organizācijai un pieejamībai, tika izvēlēts risinājums veidot divas rajona (pilsētas) tiesas Latgales apgabaltiesas darbības teritorijā. Tomēr Tieslietu padomes darba grupa tiesu efektivitātes stiprināšanai atzina par nepieciešamu turpināt tiesu teritoriālo reformu un vērtēt jautājumu par Latgalē esošo rajona (pilsētu) tiesu skaitu.

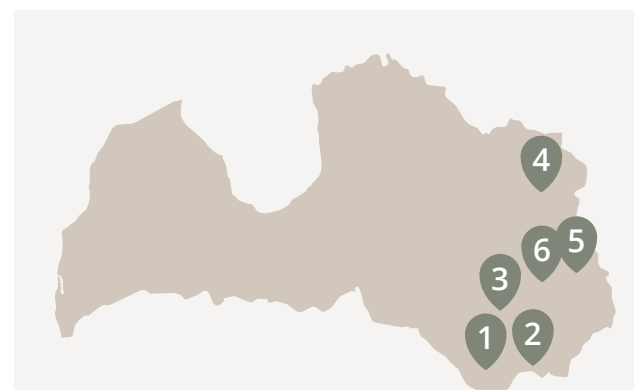
2022. gadā darba grupa veica izvērtējumu par apstiprināto tiesneša amata vietu skaita atbilstību tiesai piekritīgajam lietu apjomam un secināja, ka abu tiesu – Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesas – resursi būtu savstarpēji papildinoši un tiesu apvienošana palīdzētu samazināt lietu uzkrājumu šajās tiesās un līdzsvarotu tiesnešu noslodzi starp abu tiesu tiesnešiem. Pamatojoties uz izvērtējumu, tika nolemts turpināt 2016. gadā uzsākto tiesu teritoriālo reformu. Tādējādi ar Tieslietu ministrijas atbalstu tika izstrādāts **Latgales tiesu apgabālā ietilpstošo vispārējās jurisdikcijas rajonu (pilsētu) tiesu reorganizācijas plāns**, kas tika apstiprināts ar Tieslietu padomes 2023. gada 24. marta lēmumu.

Tieslietu padome atbalstīja Daugavpils tiesas pievienošanu Rēzeknes tiesai, lai:

- paaugstinātu Daugavpils tiesas un Rēzeknes tiesas efektivitāti, līdzsvarojot tiesnešu kapacitāti un efektīvi izmantojot citus tiesas resursus;

- sekmētu saņemto un izskatīto lietu skaita izlīdzināšanu uz tiesnesi, nodrošinot tiesas pieejamību jebkurā no tiesas atrašanās vietām;
- līdzsvarotu tiesnešu noslodzi;
- nodrošinātu plašākas iespējas tiesnešu specializācijai.

Savukārt atbilstoši likuma „Par tiesu varu” noteiktajai Tieslietu padomes kompetencei ar Tieslietu padomes 2023. gada 30. maija lēmumiem tika noteikts, ka Latgales rajona tiesas sastāvā ir 44 tiesneši (Latgales rajona tiesā ir 158 tiesas darbinieku amata vietas) un Latgales rajona tiesai piekritīgā teritorija ir Augšdaugavas novada, Balvu novada, Daugavpils valstspilsētas, Krāslavas novada, Līvānu novada, Ludzas novada, Preiļu novada, Rēzeknes novada un Rēzeknes valstspilsētas administratīvā teritorija. Iedzīvotājiem tiek nodrošināta Latgales rajona tiesas pieejamība un iespēja iesniegt dokumentus tiesai jebkurā no Latgales rajona tiesas atrašanās vietām.

Latgales rajona tiesas atrašanās vietas:

1. Daugavpilī (18. novembra ielā 37 un Ģimnāzijas ielā 11);
2. Krāslavā (Lāčplēša ielā 19);
3. Preiļos (Talsu ielā 2);
4. Balvos (Bērzs ielā 7a);
5. Ludzā (Stacijas ielā 44);
6. Rēzeknē (Dārzu ielā 24).

Spriedumu rakstīšanas vadlīnijas

Ar Tieslietu padomes 2023. gada 16. jūnija lēmumu Nr. 31 un Tieslietu padomes 2023. gada 16. jūnija lēmumu Nr. 32 apstiprinātas **Vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai administratīvajās lietās pirmās un apelācijas instances tiesām** un **Vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai civillietās pirmās un apelācijas instances tiesām**. Vadlīnijas izstrādātas ar mērķi sekmēt spriedumu kvalitāti un nodrošināt visās tiesās vienotu pieeju tiesu spriedumu rakstīšanā.

Vadlīnijas tiesas sprieduma rakstīšanai administratīvajās lietās un civillietās pirmās un apelācijas instances tiesām izstrādāja Augstākās tiesas Judikatūras un zinātniski analītiskā nodaļa, atsaucoties Tieslietu padomes izveidotās darba grupas tiesu efektivitātes stiprināšanai aicinājumam un īstenojot tās rīcības plānā ietverto uzdevumu tiesu efektivitātes stiprināšanai.

Vadlīnijas tiesas sprieduma rakstīšanai administratīvajās lietās un civillietās pirmās un apelācijas instances tiesām izstrādāja Augstākās tiesas Judikatūras un zinātniski analītiskā nodaļa, atsaucoties Tieslietu padomes izveidotās darba grupas tiesu efektivitātes stiprināšanai aicinājumam un īstenojot tās rīcības plānā ietverto uzdevumu tiesu efektivitātes stiprināšanai.

Vadlīniju izstrādes gaitā par tiesas spriedumu rakstīšanas pieredzi administratīvajās lietās tika intervēti 4 pirmās un apelācijas instances administratīvās tiesas tiesneši, kā arī analizēti visu trīs instanču kopumā iesūtītie 42 labās prakses spriedumu piemēri un 18 kritizējami spriedumu piemēri, tika vispārināti tiesu sniegtie komentāri, konstatējot šādus sprieduma vērtēšanai izmantotos kritērijus, kas vienlaikus var kalpot par kvalitatīva sprieduma sastādīšanas pamatu:

- pieteikuma un pirmās instances tiesas sprieduma satura atreferējuma skaidrība un lakonisms;

- argumentācijas struktūras uzskatāmība, pietiekamība un secīgums;
- secinājumu pamatotība, skaidrība un nepārprotamība;
- pierādījumu vērtējuma pietiekamība, vispusīgums un objektivitāte;
- tiesību normu interpretācijas skaidrība un saprotamība;
- pienācīga judikatūras izmantošana;
- pienācīga atbildēšana uz administratīvā procesa dalībnieku argumentiem;
- pienācīgi formulēta pievienošanās zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai;
- skaidras un saprotamas norādes uz pirmās instances tiesas pieļautajām kļūdām;
- objektīvai nepieciešamībai atbilstošs sprieduma apjoms.

Līdzās spriedumu rakstīšanas ieteikumiem vadlīnijās ir iekļautas Senāta atziņas par sprieduma formu, saturu un pamatojumu.

Vadlīniju izstrādes gaitā par tiesas spriedumu civillietās rakstīšanas pieredzi tika intervēti 12 pirmās un apelācijas instances tiesas tiesneši, kā arī analizēti kopumā 42 labās prakses spriedumu piemēri un 40 kritizējami spriedumu piemēri, tika vispārināti tiesu sniegtie komentāri, konstatējot šādus spriedumu rakstīšanas vērtēšanai izmantotos kritērijus, kas vienlaikus var kalpot par kvalitatīva sprieduma sastādīšanas pamatu:

- atbilstība tiesību normām;
- labi motivēts spriedums (pilnīgi atklāta argumentu līnija, ar kuru pamatots konkrētais lietas iznākums);
- tiesību palīgavotu (sevišķi judikatūras) izmantošana;
- labi strukturēts spriedums (no svarīgākā par tiesību normu piemērošanu uz lietas būtību, hronoloģiska faktu analīze, visi pieteiktie prasījumi izvērtēti secīgi);

- atbildēti iebildumi pret katru prasījumu, analizēti abu pušu izteiktie argumenti;
- rūpīga un detalizēta pierādījumu analīze;
- skaidra un viegli uztverama valoda, bez liekvārdības, izmantoti pareizie juridiskie jēdzieni;
- pietiekami īss spriedums, koncentrēta aprakstošā daļa, optimāls samērs starp aprakstošo un motīvu daļu;
- pārskatāms teksta izkārtojums (izmantota numerācija, atdalītas sprieduma daļas, bez nevajadzīgiem izcēlumiem, slīpraksta u. tml.);
- apelācijas instances tiesas spriedumā skaidri pausta attieksme pret pirmās instances tiesas spriedumu, skaidras norādes, kas tieši bijis nepareizi pirmās instances tiesas spriedumā.

Līdzās šiem ieteikumiem vadlīnijās ir iekļautas Senāta atziņas par sprieduma pamatojumu, formu un saturu.

Lietu izskatīšanas termiņu standarts

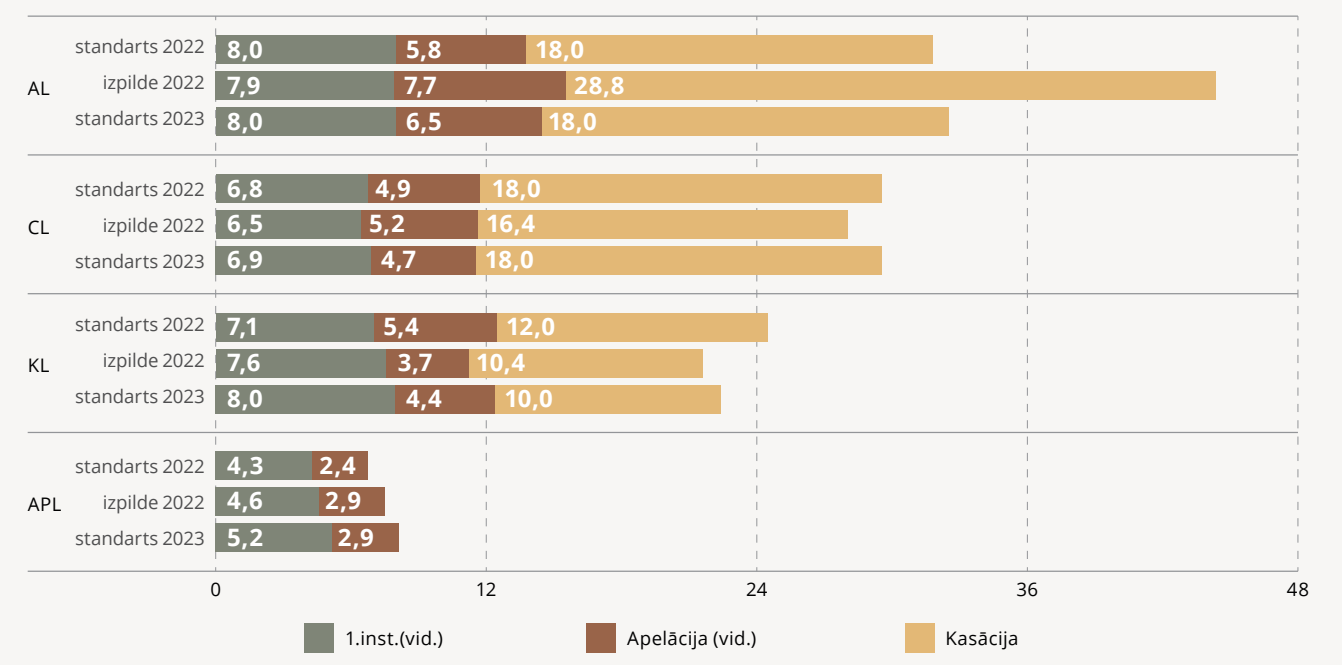
Ar Tieslietu padomes 2023. gada 10. februāra lēmumu Nr. 5 apstiprināts **Lietu izskatīšanas**

termiņu standarts 2023. gadam. Lietu izskatīšanas termiņi ir tiesu sistēmas darba efektivitātes rādītāji, kas atspoguļo lietu izskatīšanas ilgumu un ļauj novērtēt lietu savlaicīgas izskatīšanas principa ievērošanu.

Pamatojoties uz tiesu priekšsēdētāju iesniegtajām prognozēm, Tieslietu padome apstiprināja lietu izskatīšanas termiņu standartu 2023. gadam katrā tiesā, kā arī vidējo termiņu standartu katrā tiesu instancē. Lietu izskatīšanas termiņu noteikšana nodrošina iespēju lietas dalībniekiem prognozēt lietas izskatīšanas ilgumu, ļauj salīdzināt lietu apstrādes veiktspēju un identificēt lietas, kas neiekļaujas noteiktajā vai plānotajā lietu izskatīšanas termiņā.

Atbilstoši likuma „Par tiesu varu” 27.¹ pantam par lietu izskatīšanas termiņu pārvaldību tiesā atbild tiesas priekšsēdētājs, kurš sadarbībā ar tiesas tiesnešiem plāno un nosaka tiesas darba mērķus attiecībā uz vidējiem lietu izskatīšanas termiņiem tiesā, un līdz katra gada 1. februārim iesniedz tos apstiprināšanai Tieslietu padomē. Lietu izskatīšanas termiņu standartu nosaka, ņemot vērā tiesas resursus un nepieciešamību nodrošināt personas

Vidējie termiņi un standarti katrā tiesību nozarē 2022 / 2023 (mēnešos)

tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, kā arī ievērojot citus lietu izskatīšanas pamatprincipus.

Tiesneša amata kandidātu atlases kārtība

2023. gadā izdarīti grozījumi **Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases kārtībā** un **Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentā**, lai pilnveidotu apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlasī un tiesnešu profesionālās darbības vērtēšanu.

Ar grozījumiem Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentā tiek skaidrāk nodalīta Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas un Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases komisijas kompetence pirmās instances tiesu tiesnešu atlases procesā, kā arī uzlabots tiesnešu profesionālās darbības vērtēšanas process, skaidri un izvērsti raksturojot vērtējamās profesionālās prasmes. Attiecīgi ar Tieslietu padomes 2023. gada 8. septembra lēmumu Nr. 68 un Nr. 69 izdarīti grozījumi, kas paredz pilnveidot rajona (pilsētas) tiesas tiesnešu, kuri pretendē uz apgabaltiesas tiesneša amatu, atlasī, tostarp:

- nodalīta profesionālo prasmju un uzvedības kompetenču vērtēšana, paredzot, ka pirmās instances tiesas tiesneša profesionālās prasmes vērtē Tiesnešu kvalifikācijas kolēģija, savukārt uzvedības kompetences – Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases komisija;
- tiesnešu profesionālo prasmju izvērtēšanas kārtība noteikta Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentā;
- pozitīvu atzinumu par pārceļšanu apgabaltiesas tiesneša amatā (uz kura pamata pretendents – tiesnesis – tiek iekļauts kandidātu sarakstā) sniedz Tiesnešu kvalifikācijas kolēģija, ņemot vērā atlasē iegūto kopējo sekmīgo profesionālo prasmju un uzvedības kompetenču vērtējumu. Ja kāds no vērtējumiem nav sekmīgs, Tiesnešu

kvalifikācijas kolēģija atsaka dot pozitīvu atzinumu pārceļšanai apgabaltiesas tiesneša amatā;

- kandidāta iekļaušanai tiesneša amata kandidātu sarakstā nepieciešams kā profesionālo prasmju, tā arī uzvedības kompetenču sekmīgs vērtējums. Vietu tiesneša amata kandidātu sarakstā un līdz ar to arī iespēju prioritāri aizpildīt kādu no esošajām vakancēm noteic abu sekmīgo vērtējumu kopsumma.

Vakanču skaita izvērtējums

Tiesnešu skaits katrā tiesā ir dalītas kompetences jautājums – no vienas puses, maksimāli pieļaujamo tiesnešu skaitu katrā no trim tiesu varas institucionālajiem līmeņiem nosaka Saeima, no otras puses, katrā tiesā nepieciešamo tiesnešu skaitu nosaka Tieslietu padome.

Tieslietu padome, lemjot par katrā tiesā nepieciešamo tiesnešu skaitu un vakanto tiesneša amata vietu aizpildīšanu, uzklaušja tiesu priekšsēdētāju viedokļus par tiesu institūciju attīstību, kā arī izvērtēja Tiesu administrācijas un Tieslietu padomes sekretariāta veiktos pētījumus par tiesu darbības rādītājiem, lietu apgrozījumu un vienlīdzīgas slodzes nodrošināšanai nepieciešamo tiesnešu skaitu.

Tiesu darba efektivitātes stiprināšanai, kā arī lai nodrošinātu tiesnešu slodzes izlīdzināšanu dažādās tiesās, Tieslietu padome 2023. gada 27. oktobrī pieņēma lēmumu par prioritāri aizpildāmo tiesneša amata vietu skaitu Latvijas tiesās 2024. gadā. Vienlaikus apzinoties ierobežoto atbilstošas kvalifikācijas tiesneša amata pretendentu loku, Tieslietu padome lēma arī par vakancēm, kuru aizpildīšana 2024. gadā netiek plānota.

Tiesu administrācija sadarbībā ar Tieslietu padomes sekretariātu 2024. gadā turpinās darbu pie tiesu darbības rādītāju apkopošanas un analīzes, savukārt Tieslietu padome pie šā jautājuma atgriezīsies 2025. gada sākumā.

Tieslietu padomes lēmums par vakanto tiesneša amata vietu aizpildīšanu pieejams šeit.

Tieslietu padomes viedokļi un lēmumi

Tieslietu padome 2023. gada 28. aprīļa sēdē puda atbalstu lietas sarežģītības pakāpes noteikšanas modeļa ieviešanai pirmās instances tiesās. Lietu sarežģītības pakāpes noteikšanas modelis izstrādāts, lai analizētu pirmo instanču tiesu noslodzi un plānotu resursu un vakanču skaitu tiesu sistēmā.

Tieslietu padomes lēmums par lietas sarežģītības pakāpes noteikšanu pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes lēmumi”.

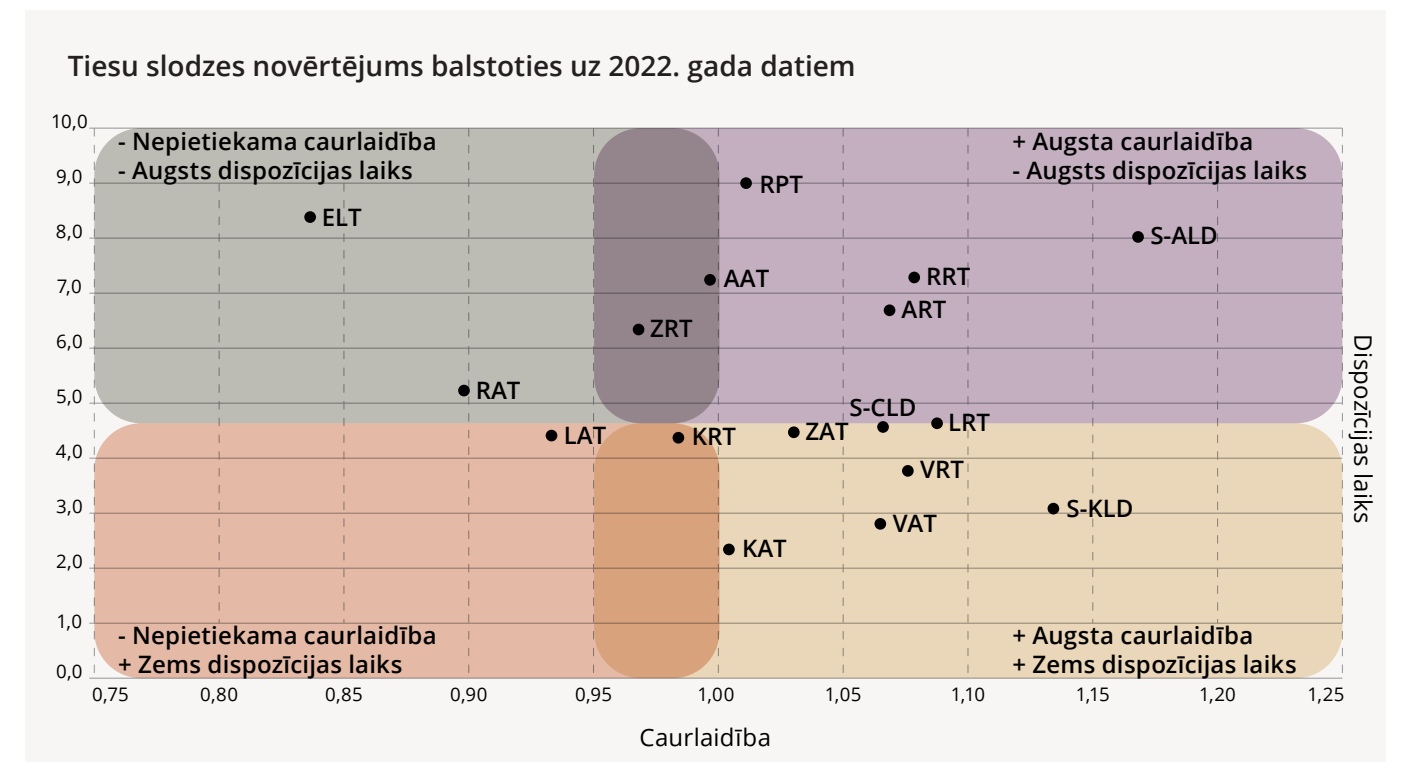
Tieslietu padome 2023. gada 16. jūnija sēdē pēc Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas ierosinājuma ir izvērtējusi ģenerālprokurora rīcību un sniegusi viedokli šajā jautājumā. Tieslietu padome atzina par nepieņemamu ģenerālprokurora izteikumu intervijā žurnālā „leva”.

Tieslietu padomes lēmums par ģenerālprokurora izteikumiem un Latvijas Zvērinātu advokātu padomes lūgumu vērtēt ģenerālprokurora rīcību

pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes lēmumi”.

Tieslietu padome 2023. gada 16. jūnija sēdē izteica viedokli par priekšlikumiem grozījumiem likuma „Par tiesu varu” 55. pantā saistībā ar šā panta 3. punktā noteikto aizliegumu uz tiesneša amatu kandidēt personai, pret kuru kriminālprocess izbeigts uz nereabilitējoša pamata, lai izpildītu Satversmes tiesas 2022. gada 15. decembra spriedumu lietā Nr. 2021-41-01, ar kuru šāds ierobežojums atzīts par neatbilstošu Satversmes 101. panta pirmajai daļai un 106. panta pirmajam teikumam. Tieslietu padome atbalstīja Tieslietu ministrijas izveidotās darba grupas izstrādāto konceptuālo risinājumu par tiesneša (prokurora) amata kandidātu individuālu izvērtējumu gadījumā, ja kandidāts aiz neuzmanības ir izdarījis kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, taču vienlaikus aicināja precizēt priekšlikumu daļā par institucionālo risinājumu, kas paredz jaunas komisijas izveidi.

Tieslietu padomes lēmums par priekšlikumiem grozījumiem likumā „Par tiesu varu” un Prokuratūras likumā pieejams Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes lēmumi”.

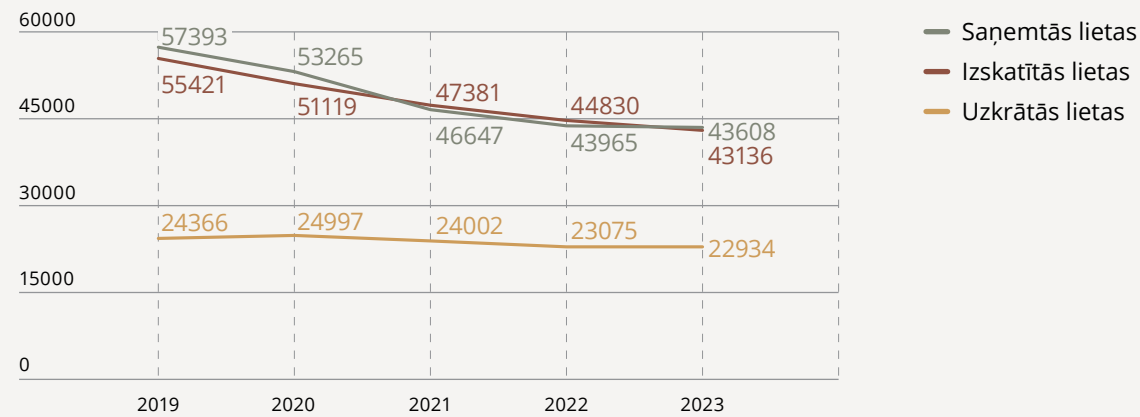

TIESU DARBĪBAS RĀDĪTĀJI

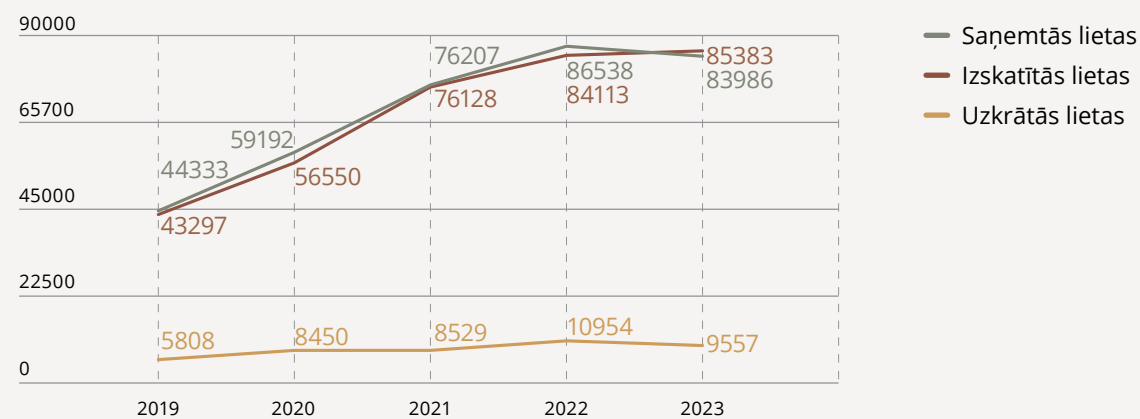
*16.-17.lpp. visas lietu kategorijas / 18.-27.lpp. tikai tiesvedības lietas

Lietu apgrozījums tiesu sistēmā 2023. gadā (visu tiesu summa)

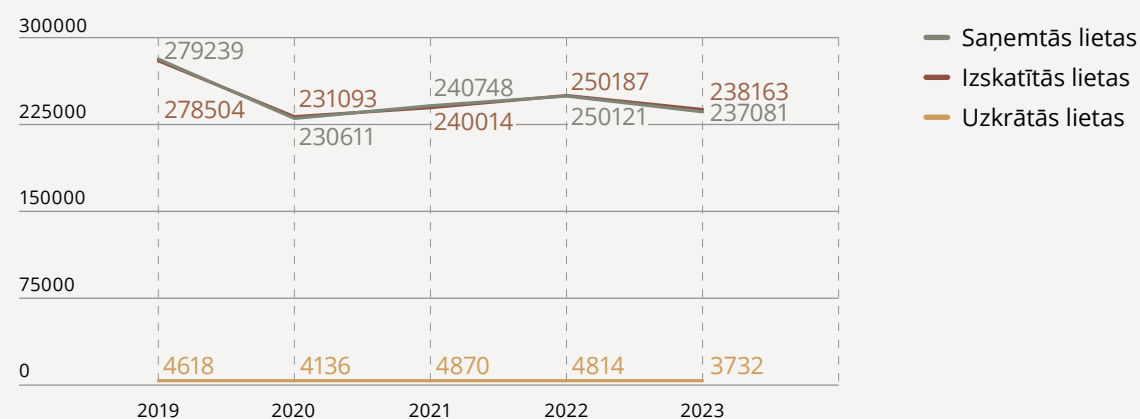
Lietu apgrozījums tiesu sistēmā (tiesvedības lietās)

Lietu apgrozījums tiesu sistēmā (bezstrīdus lietās)

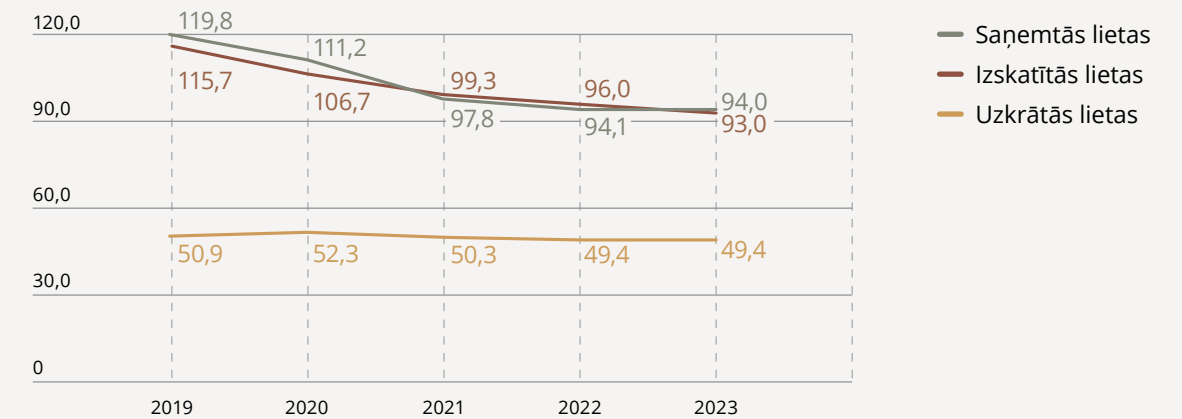

Lietu apgrozījums tiesu sistēmā (zemesgrāmatu lietās)

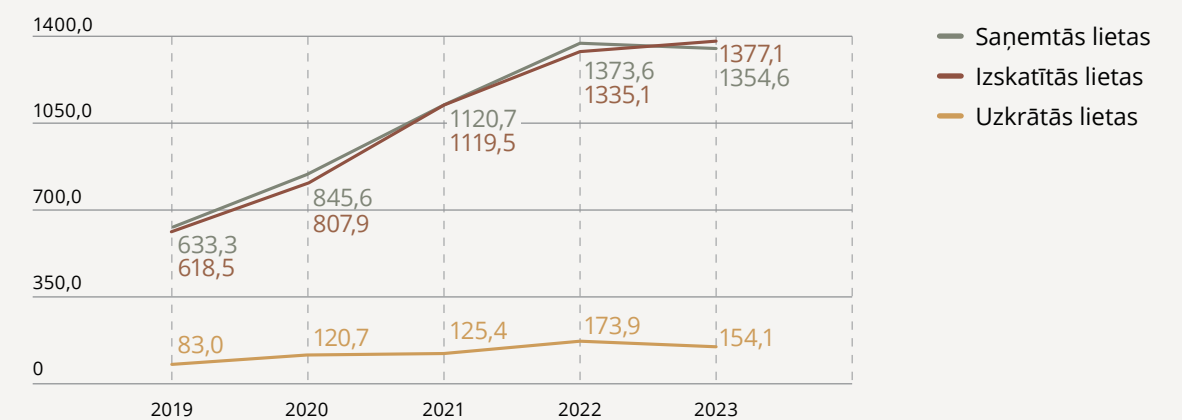

Lietu apgrozījums tiesu sistēmā 2023. gadā (vidēji visās tiesās uz vienu atbilstošas specializācijas tiesnesi)

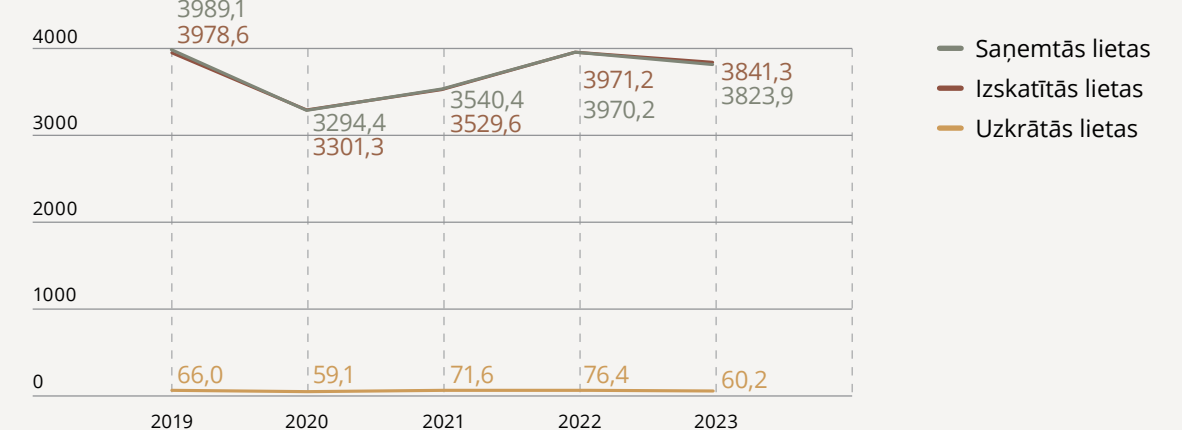
Lietu apgrozījums uz vienu tiesnesi (tiesvedības lietās)

Lietu apgrozījums uz vienu tiesnesi (bezstrīdus lietās)

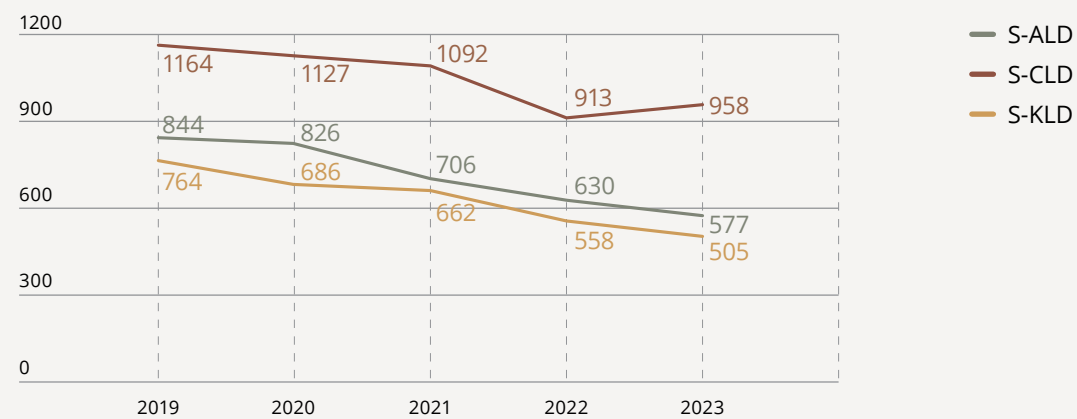

Lietu apgrozījums uz vienu tiesnesi (zemesgrāmatu lietās)

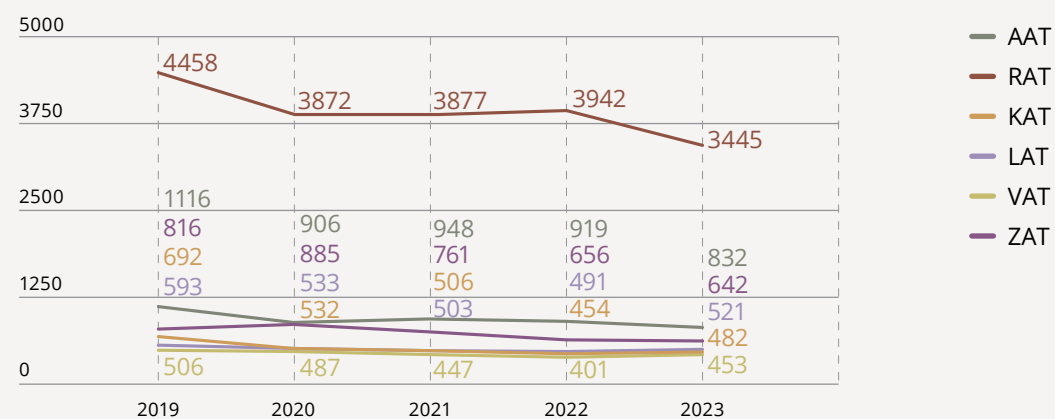

Saņemto lietu skaits

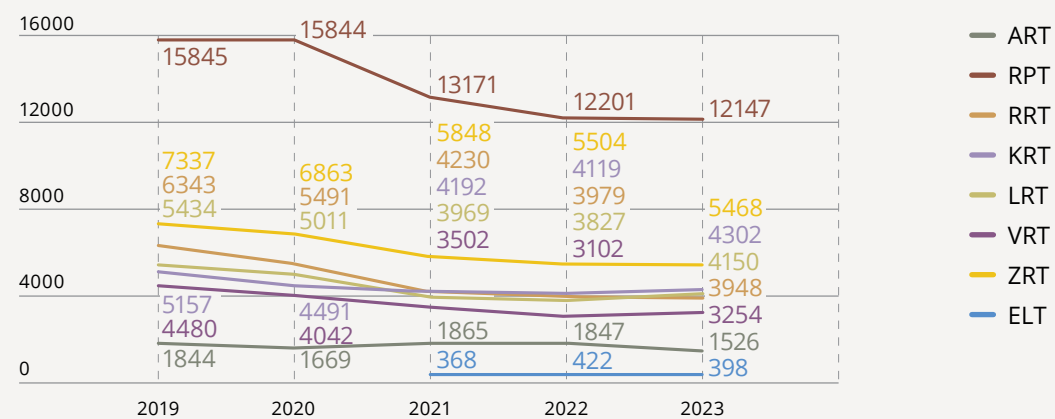
Saņemtās lietas (kasācija)

Saņemtās lietas (apelācija)

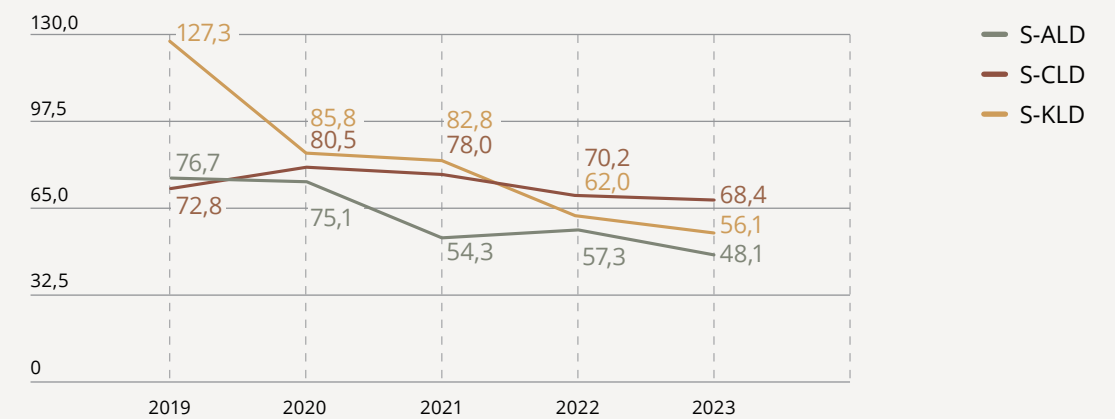

Saņemtās lietas (pirmā instance)

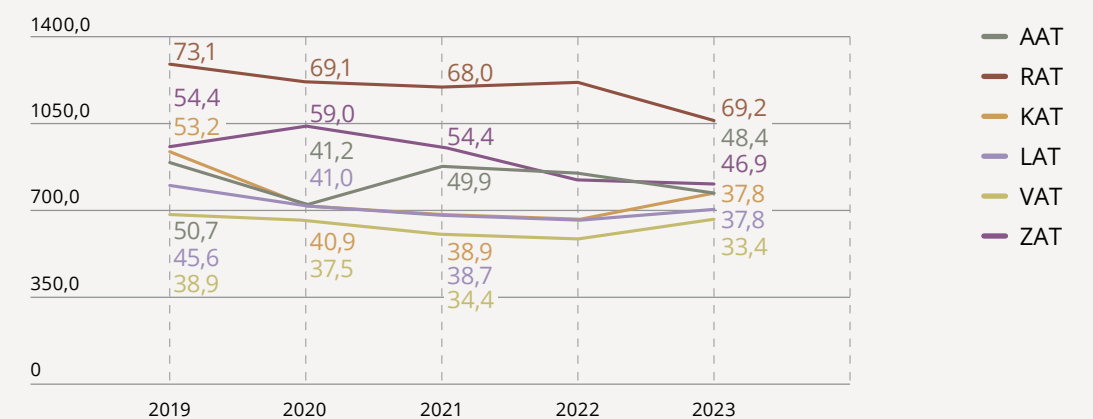

Saņemto lietu skaits uz vienu tiesnesi

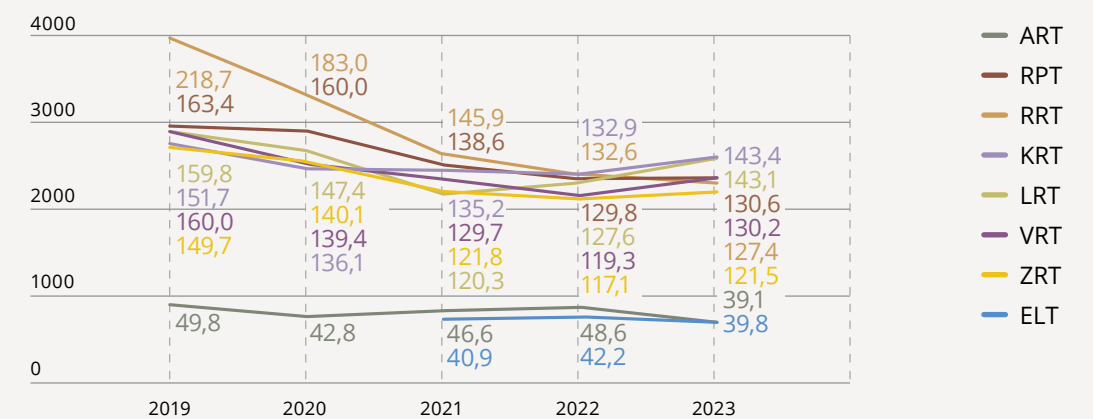
Saņemtās lietas uz vienu tiesnesi (kasācija)

Saņemtās lietas uz vienu tiesnesi (apelācija)

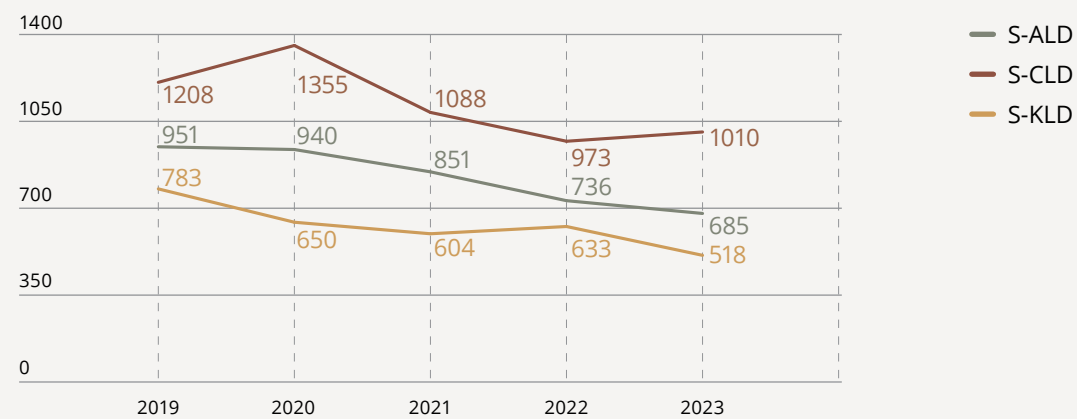

Saņemtās lietas uz vienu tiesnesi (pirmā instance)

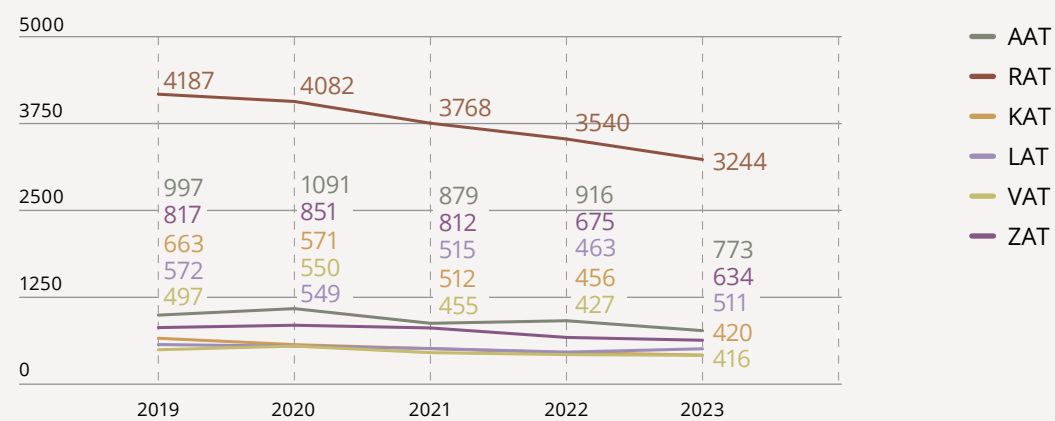

Izskatīto lietu skaits

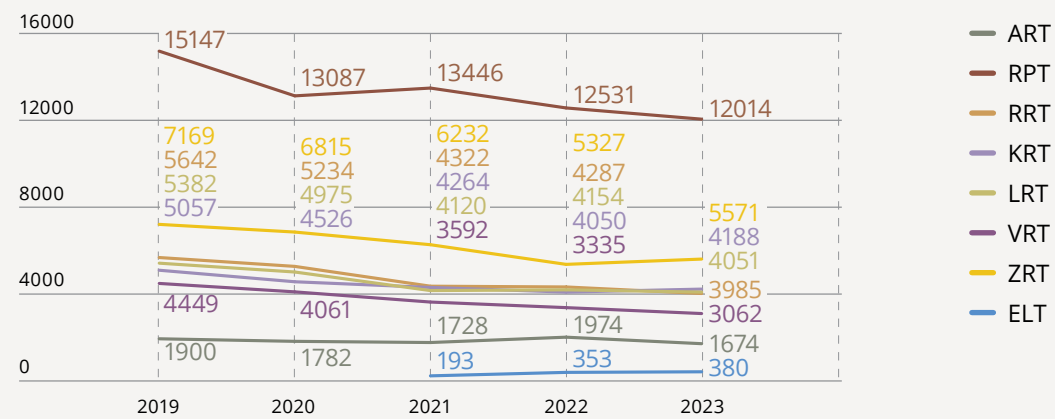
Izskatītās lietas (kasācija)

Izskatītās lietas (apelācija)

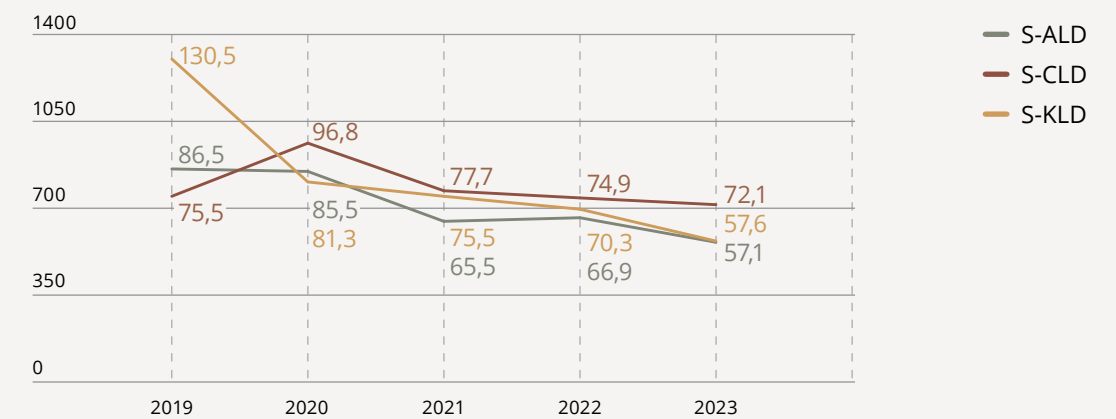

Izskatītās lietas (pirmā instance)

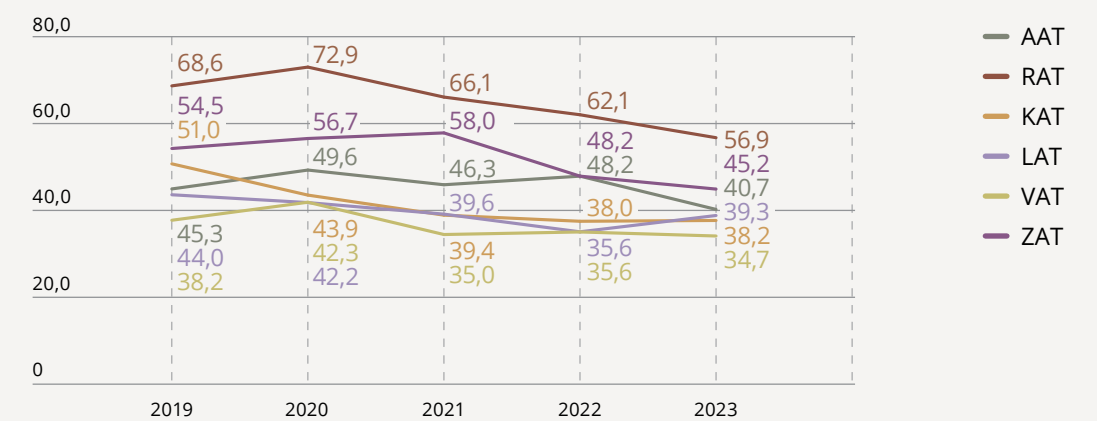

Izskatīto lietu skaits uz vienu tiesnesi

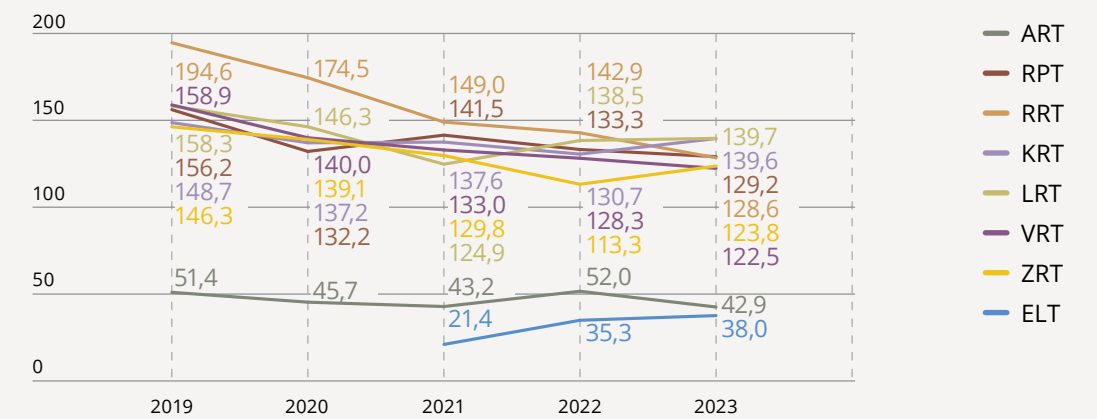
Izskatītās lietas uz vienu tiesnesi (kasācija)

Izskatītās lietas uz vienu tiesnesi (apelācija)

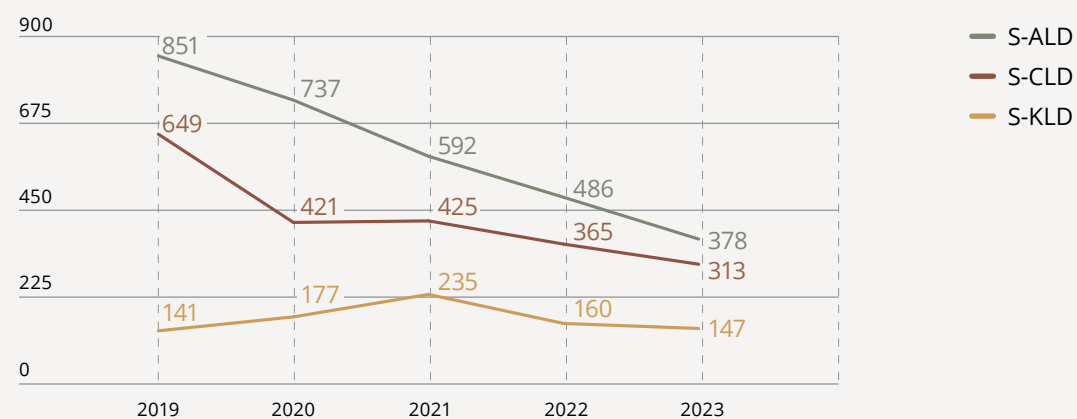

Izskatītās lietas uz vienu tiesnesi (pirmā instance)

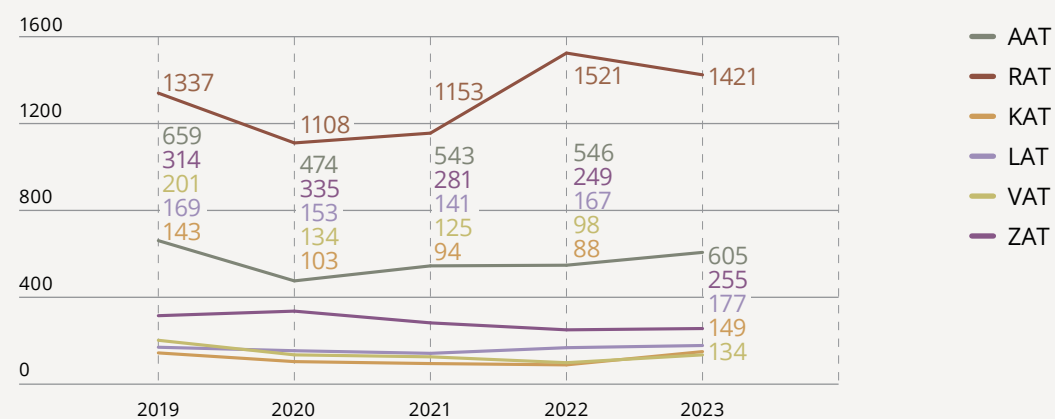

Uzkrāto lietu skaits

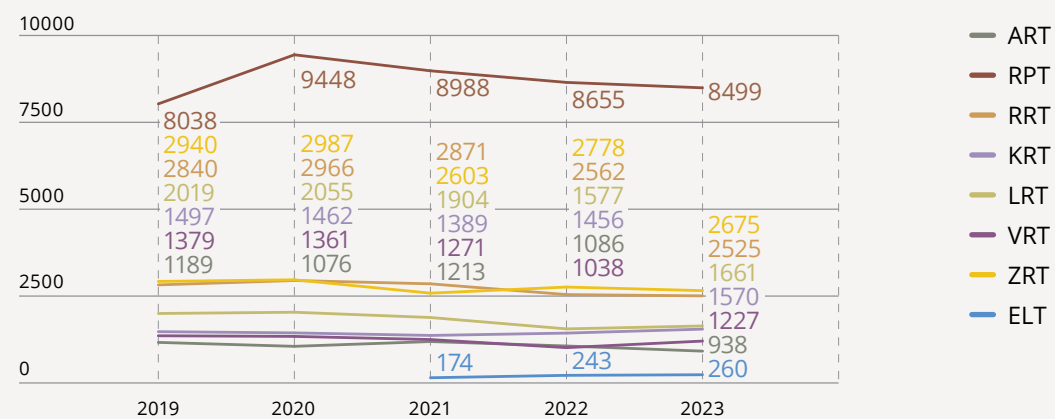
Uzkrātās lietas (kasācija)

Uzkrātās lietas (apelācija)

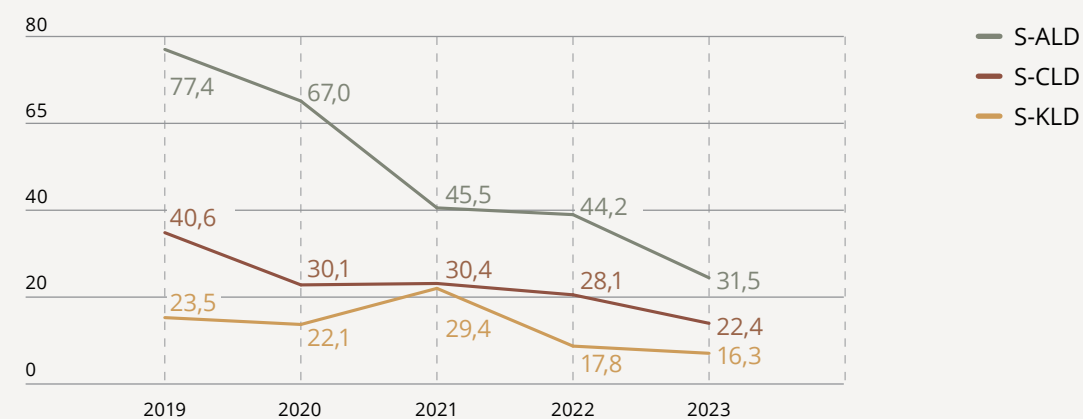

Uzkrātās lietas (pirmā instance)

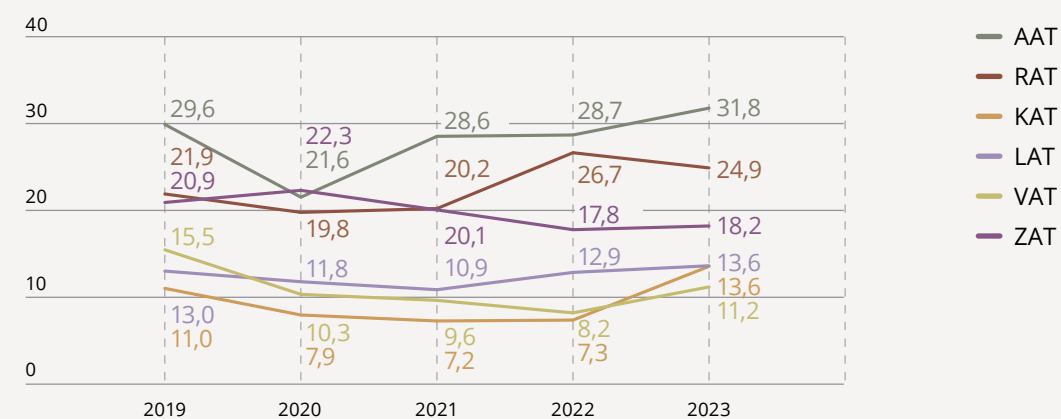

Uzkrāto lietu skaits uz vienu tiesnesi

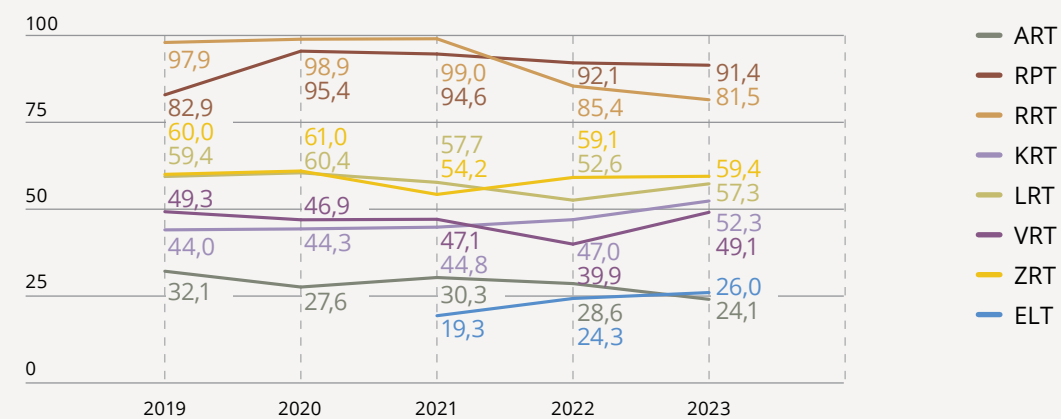
Uzkrātās lietas uz vienu tiesnesi (kasācija)

Uzkrātās lietas uz vienu tiesnesi (apelācija)

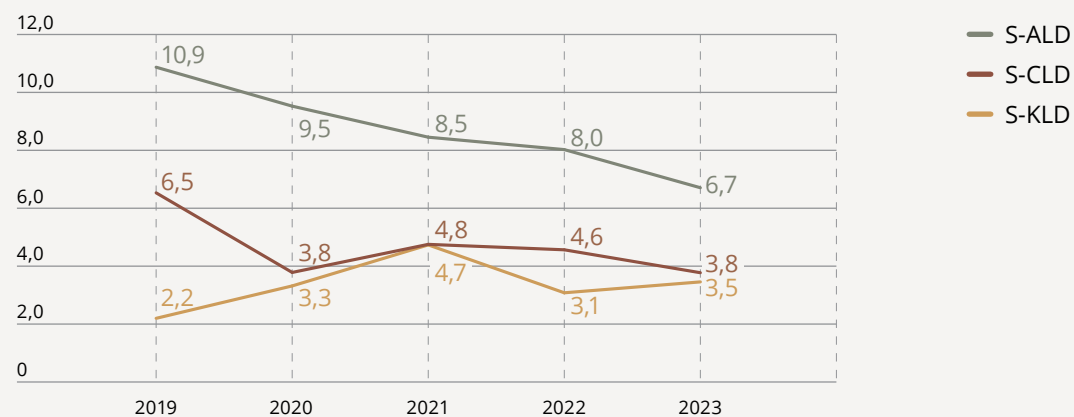

Uzkrātās lietas uz vienu tiesnesi (pirmā instance)

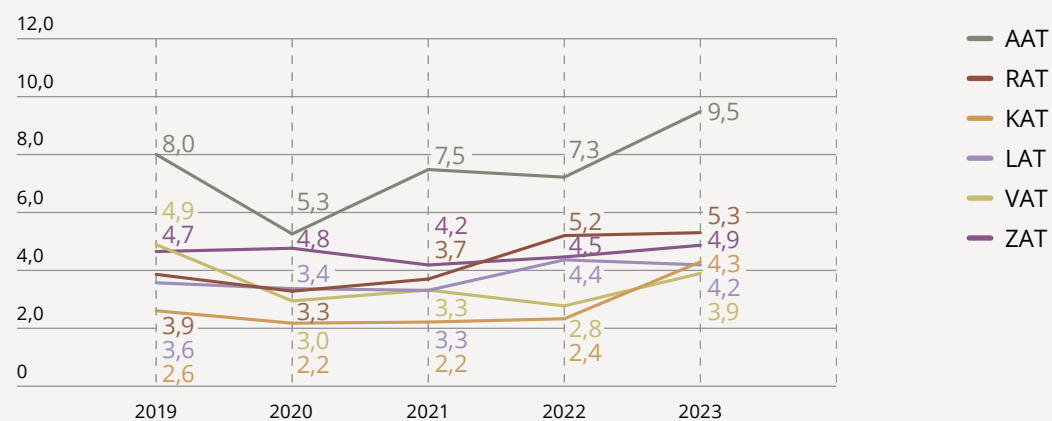

Dispozīcijas laiks

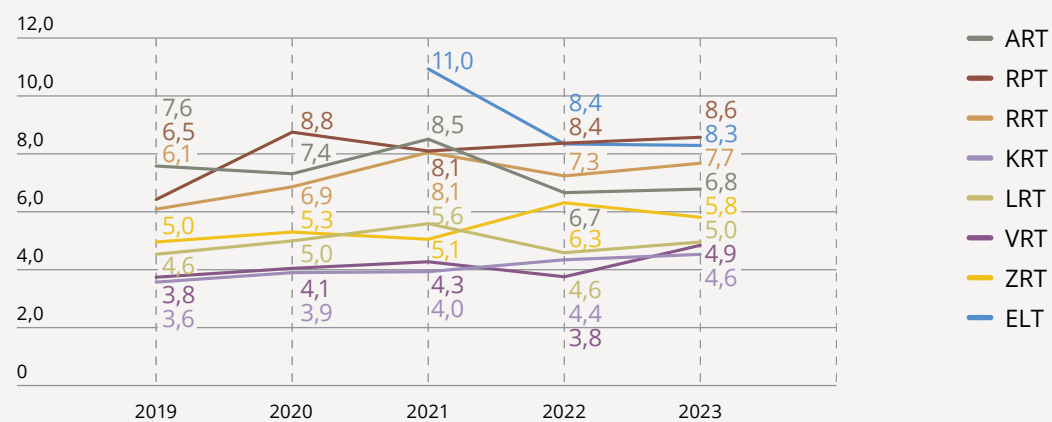
Dispozīcijas laiks (m) (kasācija)

Dispozīcijas laiks (m) (apelācija)

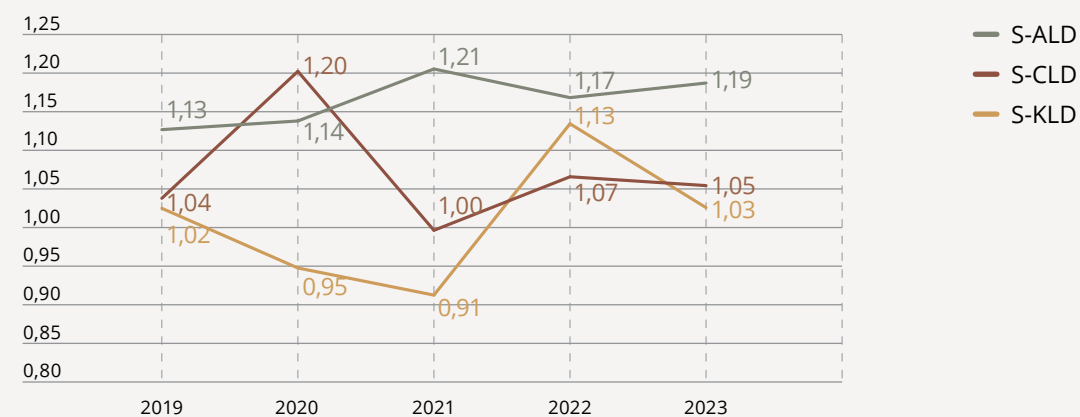

Dispozīcijas laiks (m) (pirmā instance)

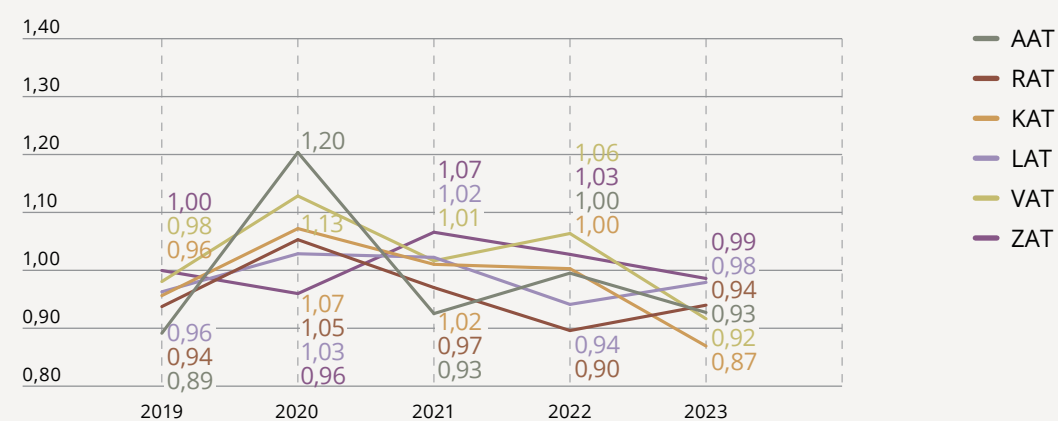

Caurļaidība

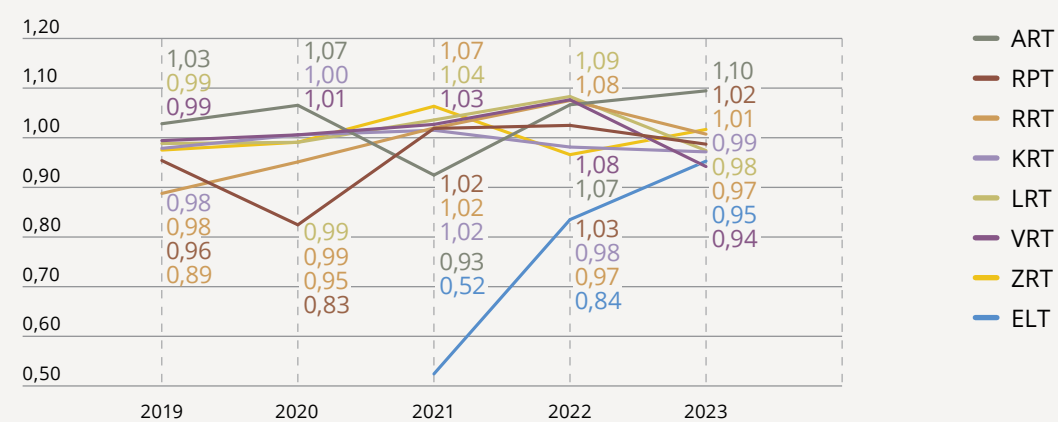
Caurļaidība (kasācija)

Caurļaidība (apelācija)

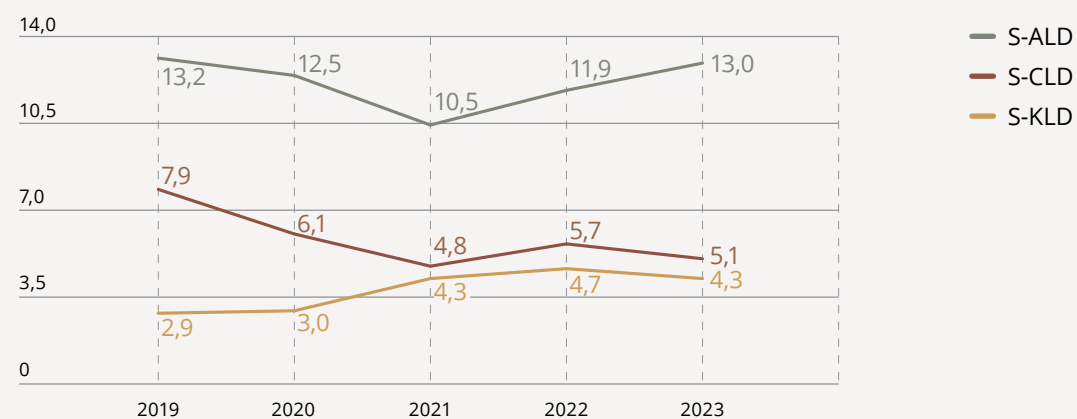

Caurļaidība (pirmā instance)

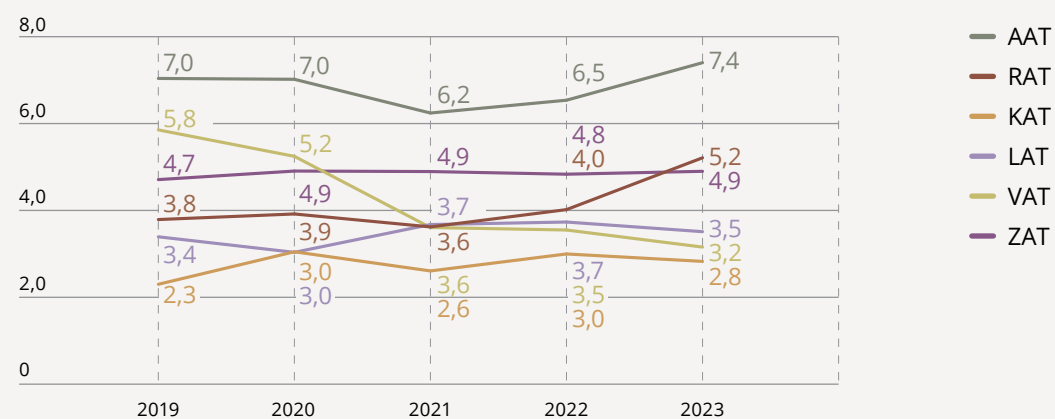

Vidējie lietu izskatīšanas termiņi

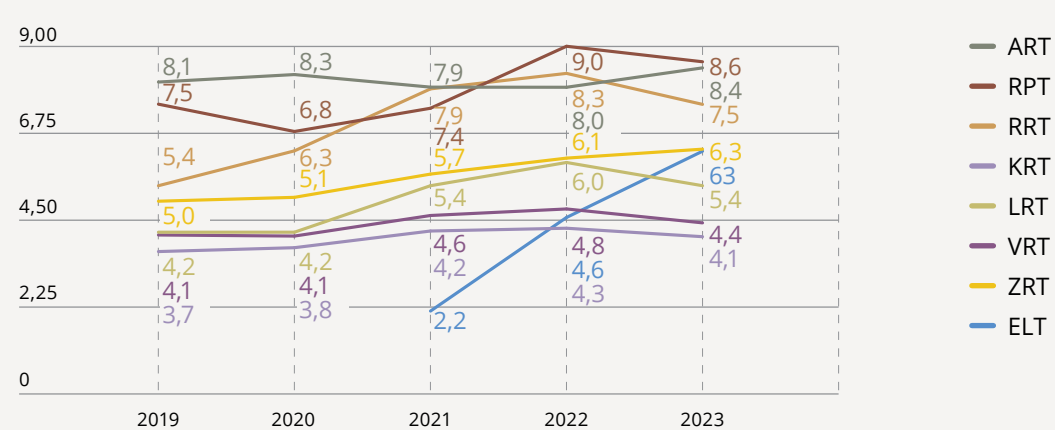
Lietu izskatīšanas vidējais termiņš (m) (kasācija)

Lietu izskatīšanas vidējais termiņš (m) (apelācija)

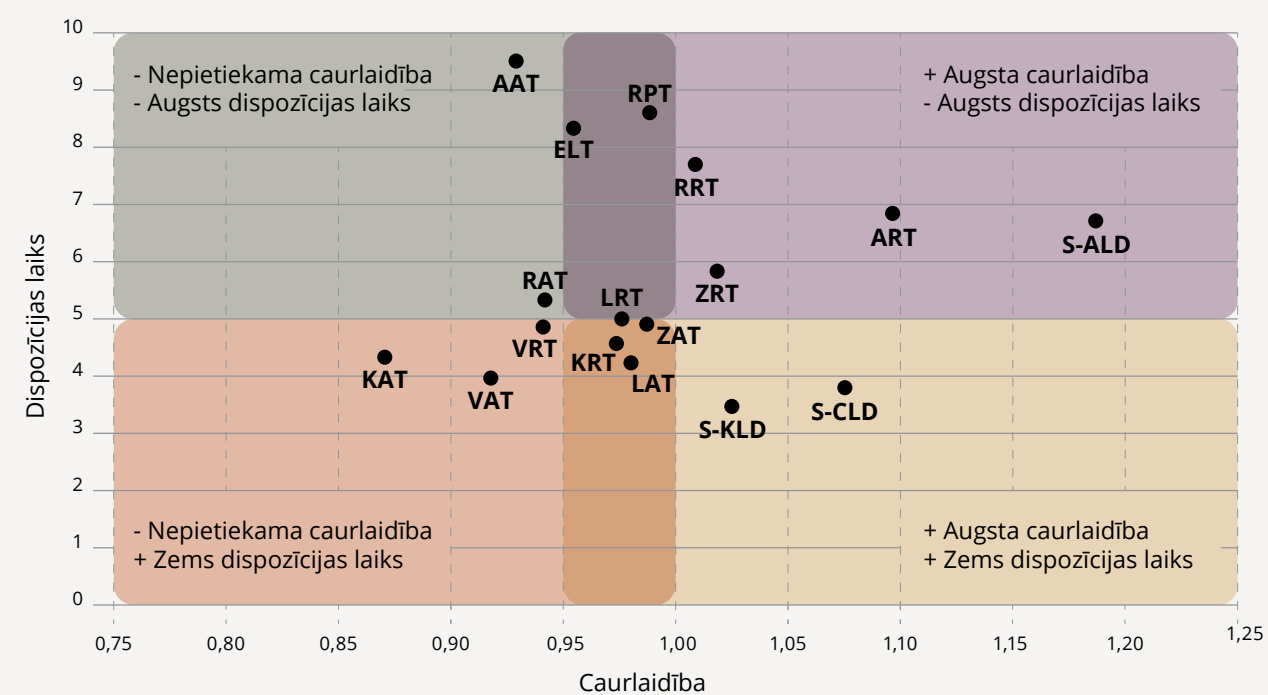

Lietu izskatīšanas vidējais termiņš (m) (1.inst.)

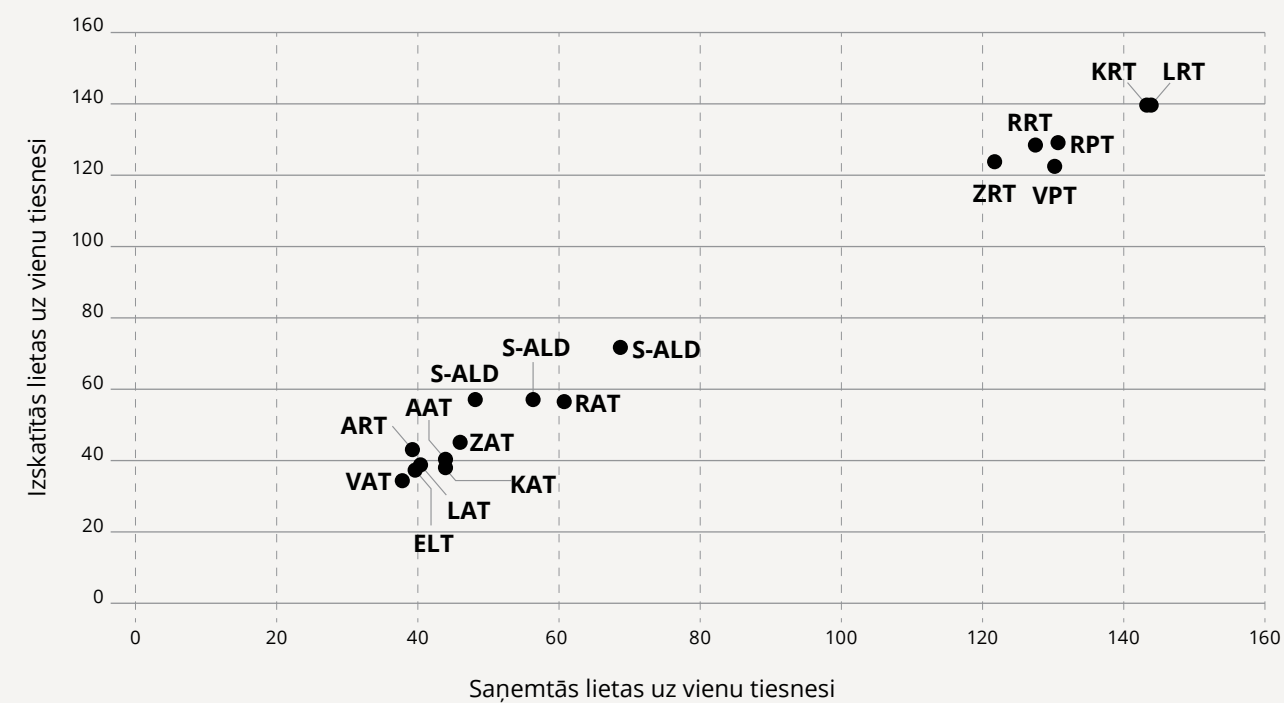

Kombinēti tiesu darbības rādītāji

Tiesu slodzes novērtējums balstoties uz 2023.gada datiem

Izskatītās lietas uz vienu tiesnesi / saņemtās lietas uz vienu tiesnesi

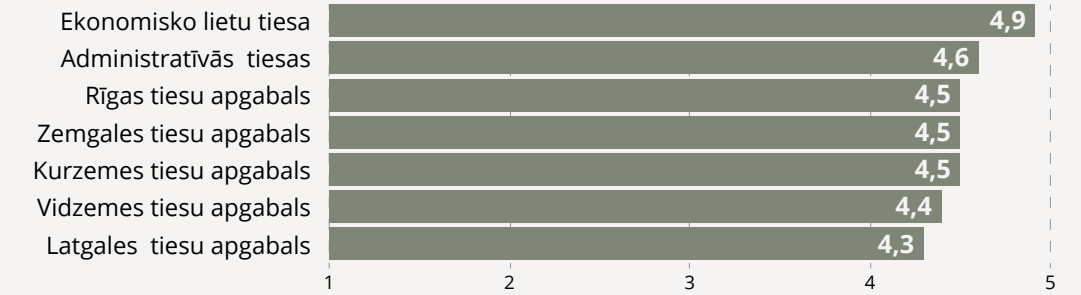
„Providus” tiesu klientu aptauja

Lai noskaidrotu objektīvu tiesu klientu viedokli par tiesu darbu un uzlabotu tiesvedības procesu, Tiesu administrācija sadarbībā ar domnīcu „Providus” organizēja tiesu apmeklētāju anketēšanu. Aptauja norisinājās no 2022. gada janvāra līdz 2023. gada martam, tajā tika aptaujami tiesu apmeklētāji katrā Latvijas tiesu apgabalā trīs mēnešu garumā. Kopumā tika saņemta 991 tiesu klienta aizpildīta anketa.

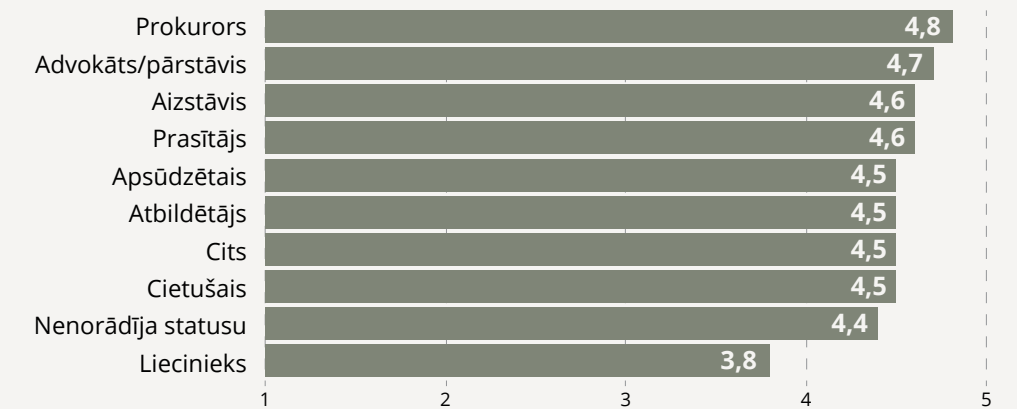
Kopējie aptaujas rezultāti liecina, ka tiesu apmeklētāji par tiesu darbu izsakās ļoti pozitīvi, augstu vērtējot gan tiesneša darbu, gan tiesu darbinieku palīdzību un atbalstu tiesu procesa norisē. Zemāk norādīti kopējie aptaujas rezultāti.

Pilns „Providus” un Tiesu administrācijas Ziņojums par tiesu apmeklētāju aptauju pieejams Latvijas tiesu portāla www.tiesas.lv sadaļā „Aktualitātes”.

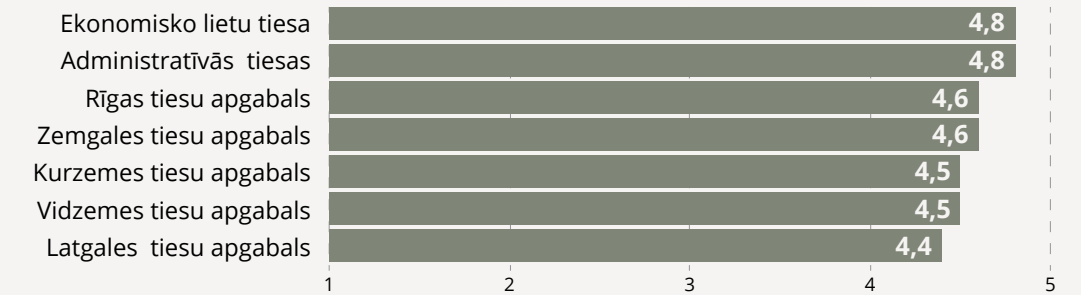
Vērtējums par tiesneša objektivitāti un neitralitāti

Vērtējums par tiesneša objektivitāti un neitralitāti atkarībā no respondenta procesuālā statusa

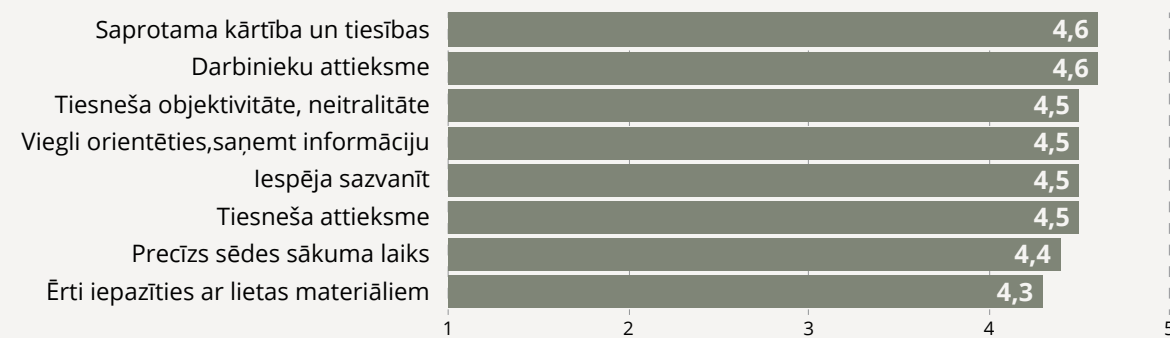
Tiesību un procesuālās norises saprotamība

Vērtējums par tiesas procesa norises saprotamību un kārtīnu tiesas sēdē atkarībā no respondenta procesuālā statusa

Tiesu apmeklētāju vērtējums par tiesu darbu 2022.-2023. gadā

Tiesnešu attieksmes vērtējums

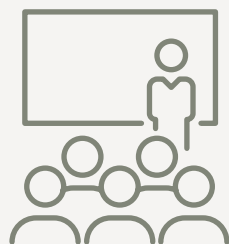
Tiesnešu attieksmes vērtējums

TIESNEŠU PAŠPĀRVALDES INSTITŪCIJU AKTUALITĀTES

Tiesnešu konference

Tiesnešu konference ir augstākā tiesnešu pašpārvaldes institūcija, kuras darbā ar balstiesībām piedalās Augstākās tiesas tiesneši, apgabaltiesu tiesneši, rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Tiesnešu konferenci sasauc Tieslietu padome. Tiesnešu konferences kompetence noteikta likuma „Par tiesu varu” 92. pantā.

Tiesnešu konference:

- izskata aktuālus tiesu prakses jautājumus;
- iesniedz Augstākās tiesas priekšsēdētājam iesniegumus par tiesību normu interpretācijas jautājumiem, kuri būtu jāapspriež Augstākās tiesas plēnumam;
- apspriež materiālās un sociālās nodrošināšanas un citus būtiskus tiesnešu darba jautājumus;
- aizklāti balsojot, ievēlē Tieslietu padomes locekļus uz četriem gadiem;
- aizklāti balsojot, ievēlē Tiesnešu kvalifikācijas kolēģiju uz četriem gadiem;
- aizklāti balsojot, ievēlē Tiesnešu disciplinārkolēģiju uz četriem gadiem;
- aizklāti balsojot, ievēlē Tiesnešu ētikas komisiju uz četriem gadiem;
- apstiprina Tiesnešu ētikas kodeksa normas.

2023. gadā organizētas četras Tiesnešu konferences:

- Tiesnešu klātienē konference (19.05.2023. – piedalījās 360 tiesneši),
- Tiesnešu neklātienē konference (17.–18.04.2023. – piedalījās 450 tiesneši),
- Tiesnešu neklātienē konference (23.–24.10.2023. – piedalījās 425 tiesneši),
- Tiesnešu neklātienē konference (18.–20.12.2023. – piedalījās 391 tiesnesis).

2023. gada 19. maijā Latvijas Tiesnešu konferencē tika diskutēts par tēmu „Tiesības uz taisnīgu tiesu: tiesu instanču mijiedarbība”.

Latvijas Valsts prezidents Egils Levits savā uzrunā konferences dalībniekiem uzsvēra dialoga starp augstākām instancēm un zemākām instancēm svarīgumu, norādot, ka instanču struktūra paredz dialoga veida diskursu starp augstāko un zemāko instanci. Zemākas instances tiesnesis ir jāpārlicina augstākas instances tiesnesis par sava sprieduma pareizību. Tas darbojas arī otrādi – arī

Augstākās tiesas tiesnešiem ir jāpārlicina zemāko instanču tiesneši par savu spriedumu, tā kvalitāti un pamatotību, jo zemākas instances tiesnesis ir neatkarīgs, tai skaitā neatkarīgs no augstākām instancēm un judikatūras.

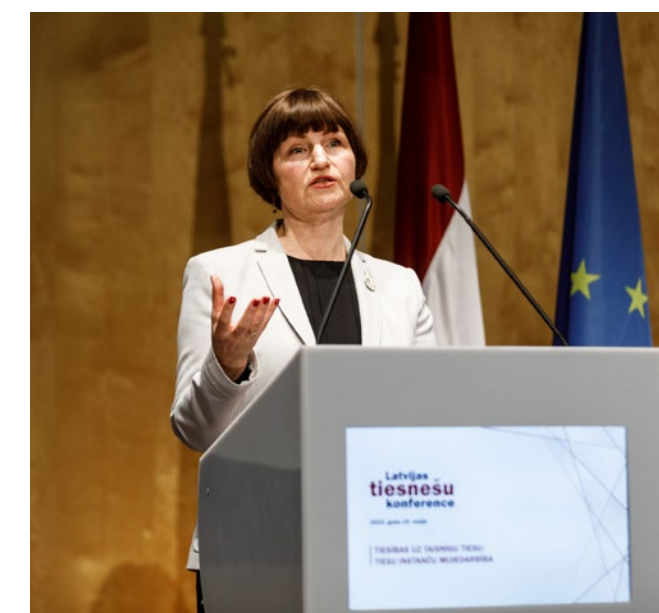
Savukārt Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupiņš norādīja uz sabiedrības pieprasījumu pēc profesionālas, efektīvas, objektīvas tiesas, uzsverot, ka tiesu varas pienākums ir to nodrošināt. „Mūsdienu tiesnesim ir jāsaprot viņa vieta valsts konstitucionālā orgānu struktūrā un pilnā apmērā jāapzinās savi pienākumi pret sabiedrību ne vien lietu skatīšanā, bet arī tiesu sistēmas kvalitātes, uzticamības un prestiža nodrošināšanā. Spēcīga, aktīva, objektīva pašpārvalde, kvalitatīva tiesnešu atlase, apmācība, spriedumu vadlīnijas, lietu izskatīšanas metodoloģija, normāla objektīva statistika – tas ir vienīgais veids, kā nodrošināt tiesu profesionalitāti sabiedrības interesēs ilgtermiņā,” akcentēja Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupiņš

Uzrunu konferencē teica tieslietu ministre Inese Lībiņa-Egnere, kura norādīja, ka neatkarīga, demokrātiska un tiesiska valsts var pastāvēt, ja visi varas atzari cieņpilni darbojas cits citam līdzās. Ideoloģiskiem un politiskiem priekšnoteikumiem tiesnešu karjeras jautājumos nav vietas. Ir jāuzticas tiesu varas spējai iekšēji pašorganizēties un pašpārvaldei risināt ar tiesnešu kvalifikāciju, ētiku un dienesta atbildību saistītus izaicinājumus, kā arī risināt pašu tiesu budžeta jautājumus.

Latvijas Universitātes profesore Dr. iur. Sanita Osipova konferences pirmajā daļā aplūkoja trīspakāpju tiesu sistēmas ģenēzi un evolūciju.

Savukārt Latvijas pārstāve starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās Kristīne Līce informēja tiesnešus par Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras attīstību Latvijas lietās kopš 2012. gada, kā arī sniedza ieskatu tēmā par Eiropas Cilvēktiesību tiesas nostiprinātajiem principiem attiecībā uz tiesas nolēmumu pārsūdzību un lietu skatīšanu rakstveida procesā.

Gatis Šjūka prezentēja skatījumu uz tiesnešiem ar karikatūrista acīm.

Konferences otrajā daļā par tiesu instanču mijiedarbību tiesvedības procesā diskutēja Kurzemes apgabaltiesas priekšsēdētājs Didzis Aktumanis, Vidzemes rajona tiesas priekšsēdētājs Jānis Grīnbergs, senatore Inese Meldere, zvērināta advokāte Inese Nikulceva un ģenerālprokurors Juris Stukāns. Diskusijas dalībnieki apsprieda jautājumu par lietu izskatīšanu rakstveida un mutvārdu procesā kontekstā ar tiesu efektivitāti un tiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšanu. Uz jautājumu par to, kā paši

tiesneši izjūt tiesu instanču mijiedarbību tiesvedības procesā, tiesnešu vairākums atzina, ka pietrūkst profesionālās diskusijas starp tiesu instancēm – vajadzētu vairāk sistemātiskas informācijas apmaiņas.

Diskutējot par tiesu instanču mijiedarbību tiesnešu profesionālajā izaugsmē, tiesneši norādīja, ka mijiedarbība attiecībā uz tiesnešu profesionalitāti ir intensīva, jo notiek tiesas tiesnešu sapulces, darba apspriedes, mācības u.c. Diskusijā piedalījās senators Ermīns Darapoļskis, senatore un Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases komisijas locekle Sandra Kaija, Goda tiesnese Edīte Vernuša, Zemgales rajona tiesas tiesnese un Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas locekle Inga Zālīte, kā arī Latgales apgabaltiesas tiesnesis Andris Zutis. Diskusijas vadīja Augstākās tiesas Judikatūras un zinātniski analītiskās nodaļas vadītāja Anita Zikmane.

Konferences noslēgumā veiktajā aptaujā tiesneši norādīja, ka ļoti svarīga loma tiesu darba efektivitātes uzlabošanā ir kvalitatīvam tiesneša atbalsta personālam un tiesneša profesionālai pilnveidei.

Latvijas tiesnešu konferences prezentācijas pieejamas Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā par Tiesnešu konferenci „Konferenču materiāli”.

Latvijas Tiesnešu konferences videoieraksts pieejams Tiesu administrācijas [YouTube profilā](#).

2023. gadā tika organizētas vairākas Tiesnešu neklātienas konferences tiesnešu pašpārvaldes institūciju locekļu vēlēšanām.

2023. gada 17.–18. aprīlī Tiesnešu neklātienas konferencē:

- par Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas locekli ievēlēts Augstākās tiesas senators Ivars Bičkovičs;
- par Tiesnešu ētikas komisijas locekli no apgabaltiesas tiesnešu izvirzīto kandidātu vidus ievēlēta Kurzemes apgabaltiesas tiesnese Aiva Daidere.

2023. gada 23.–24. oktobrī Tiesnešu neklātienas konferencē vēlēšanas notika trīs kārtās (24.10.2023., 26.10.2023. un 01.11.2023.):

- par Tieslietu padomes locekli ievēlēts Kurzemes rajona tiesas tiesnesis Madars Plepis;
- par Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas locekli ievēlēta Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese Marianna Terjuhana;
- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēts Augstākās tiesas senators Valerijs Maksimovs;

- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēta Augstākās tiesas senatore Līvija Slica;
- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēts Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis Kaspars Berķis;
- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēta Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesnese Līga Baltmane-Zepa;
- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēta Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese Lelde Grauda;
- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēta Administratīvās rajona tiesas tiesnese Ilze Andruškina;
- par Tiesnešu disciplinārkolēģijas locekli ievēlēta Zemgales rajona tiesas tiesnese Kristīne Vanaga.

2023. gada 18.–20. decembrī Tiesnešu neklātienas konferencē:

- par Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas locekli ievēlēta Augstākās tiesas senatore Ināra Garda.

Tiesnešu kvalifikācijas kolēģija

Silva Reinholde,

Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas priekšsēdētāja

Atbilstoši likuma „Par tiesu varu” 93. panta pirmajai daļai Tiesnešu kvalifikācijas kolēģija (turpmāk arī – Kolēģija) ir tiesnešu pašpārvaldes institūcija, kas veic tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanu. Kolēģija darbojas likumā „Par tiesu varu” noteikto pilnvaru ietvaros un saskaņā ar Tieslietu padomes 2022. gada 25. februārī apstiprināto Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentu (turpmāk arī – Kolēģijas reglaments).

Kolēģija atbilstoši likumā noteiktajām kompetencēm un pilnvarām:

- veic tiesneša profesionālās darbības kārtējo novērtēšanu pirms rajona (pilsētas) tiesas tiesneša kandidatūras virzīšanas atkārtotai iecelšanai vai apstiprināšanai amatā bez pilnvaru termiņa ierobežojuma;
- veic visu tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanu reizi piecos gados;
- veic Augstākās tiesas tiesneša amata kandidāta profesionālās sagatavotības novērtēšanu, pieņemot kvalifikācijas eksāmenu;

- veic tiesneša profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanu, lemjot par tiesneša pārcelšanu vai aizstāšanu, kā arī pamatojoties uz Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu vai tiesas priekšsēdētāja priekšlikumu;
- veic tiesnešu profesionālās darbības atkārtotu novērtēšanu, ja tiesnesis profesionālās darbības kārtējā vai ārpuskārtas novērtēšanā (gadījumos, kad ārpuskārtas novērtēšana veikta, pamatojoties uz Tiesnešu disciplinārkolēģijas lēmumu vai attiecīgās tiesas priekšsēdētāja priekšlikumu) saņēmis negatīvu atzinumu.

Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas sastāvs:

- **Silva Reinholde,** Kolēģijas priekšsēdētāja, Kurzemes apgabaltiesas priekšsēdētāja vietniece (ievēlēta 2020. gada 6. oktobrī);
- **Rudīte Vīduša,** Kolēģijas priekšsēdētāja vietniece, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta senatore (ievēlēta 2022. gada 15. septembrī);
- **Aivars Keišs,** Augstākās tiesas Civillietu departamenta senators (ievēlēts 2022. gada 15. septembrī. Kolēģijas loceklis līdz 2023. gada 31. decembrim);
- **Ivars Bičkovičs,** Augstākās tiesas Kriminālietu departamenta senators (ievēlēts 2023. gada 18. aprīlī);
- **Marianna Terjuhana,** Zemgales apgabaltiesas tiesnese (ievēlēta 2023. gada 26. oktobrī);
- **Sanita Kanenberga,** Administratīvās apgabaltiesas priekšsēdētāja vietniece (ievēlēta 2022. gada 15. septembrī);
- **Kristīne Zdanovska,** Rīgas pilsētas tiesas tiesnese (ievēlēta 2020. gada 6. oktobrī);

- **Ināra Zariņa,** Rīgas rajona tiesas priekšsēdētāja vietniece (ievēlēta 2020. gada 6. oktobrī);
- **Inga Zālīte,** Zemgales rajona tiesas priekšsēdētāja vietniece (ievēlēta 2020. gada 7. aprīlī).

Līdz 2023. gada 28. februārim Kolēģijā darbojās Augstākās tiesas Kriminālietu departamenta senators Artūrs Freibergs, kura vietā 2023. gada 18. aprīlī darbu Kolēģijā uzsāka Augstākās tiesas Kriminālietu departamenta senators Ivars Bičkovičs.

Ņemot vērā, ka Augstākās tiesas Civillietu departamenta senators Aivars Keišs 2023. gada 31. decembrī beidza pildīt tiesneša amata pienākumus, Kolēģijas sastāvā 2023. gada 20. decembrī ievēlēta Ināra Garda, Augstākās tiesas Civillietu departamenta senatore, kura darbību Kolēģijā uzsāk ar 2024. gadu.

Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas prioritātes un uzdevumi

Kolēģijas mērķis nākamajam darba gadam ir turpināt attīstīt tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanas efektivitāti, lai nodrošinātu procesu saprotamību un veicinātu pilnvērtīgu tiesnešu profesionālo izaugsmi, par prioritātēm izvirzot sadarbību, procesu pilnveidi, iekšējās kapacitātes stiprināšanu un darba rezultātu analīzi.

Pārskata periodā Kolēģija ir sadarbojusies ar Tieslietu padomi un Tiesnešu amata kandidātu atlases komisiju, lai pilnveidotu tiesnešu karjeras jautājumu izskatīšanas procesu. Ar Tieslietu padomes 2023. gada 8. septembra lēmumu Nr. 69 tika izdarīti grozījumi Kolēģijas reglamentā, nosakot jaunu regulējumu tiesnešu, kas pretendē uz apgabaltiesas tiesneša amatu, profesionālo prasmju izvērtēšanas kārtībā. Lai pilnvērtīgi spētu novērtēt pretendenta profesionālās prasmes, tika

izstrādāts profesionālo prasmju līmeņu apraksts un tam atbilstoša novērtējuma sistēma.

Tā kā tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanā liela loma ir augstākas instances tiesas tiesnešu atsauksmēm, lai pēc iespējas objektīvāk un precīzāk būtu konstatējama profesionālo prasmju atbilstība Kolēģijas reglamentā aprakstītajiem profesionālo prasmju līmeņiem, Kolēģijas 2023. gada 19. oktobra sēdē tika apstiprinātas „Vadlīnijas augstākas instances tiesneša atsauksmes sastādīšanai”.

Šobrīd Kolēģijas viens no apjomīgākajiem darba uzdevumiem ir jaunā regulējuma piemērošana praksē, veicot apgabaltiesas tiesneša amata pretendentu profesionālo prasmju novērtēšanu. Pēc šī atlases posma noslēguma būs iespējams izvērtēt regulējuma efektivitāti un Kolēģijas darba rezultātus.

Viena no darba prioritātēm ir turpināt Kolēģijas iekšējās kapacitātes stiprināšanu un Kolēģijas locekļu prasmju pilnveidi profesionālās darbības novērtēšanas procesā, īpašu uzmanību pievēršot interviju vadībai un atgriezeniskās saites nodošanai. Kolēģijas locekļi piedalījās mācībās „Cieņpilna atlases intervija. Atgriezeniskās saites sniegšana kandidātam”.

Kolēģija turpina apzināt tiesnešu pašvērtējuma anketās ietverto informāciju par mācību vajadzībām, lai sadarbībā ar Tieslietu padomi un tiesnešu mācību institūciju sniegtu priekšlikumus tādām mācību vajadzībām, kuras tiesnešiem ir aktuāli nepieciešamas profesionālajai izaugsmei.

Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas sēdes

Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 93. panta trešo daļu Kolēģijas sēdēs ar padomdevēja tiesībām var piedalīties Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs, tieslietu ministrs, ģenerālprokurors, Augstākās tiesas priekšsēdētājs vai viņu pilnvarotas personas, Latvijas Zinātņu akadēmijas apstiprinātu

tiesībzinātņu ekspertu deleģēts pārstāvis, kā arī tiesnešu biedrību pārstāvji.

Šobrīd pastāvīgi Kolēģijas sēdēs kā novērotāji piedalās Augstākās tiesas priekšsēdētāja un tieslietu ministra pilnvarotās personas. Minēto personu dalība Kolēģijas sēdēs nodrošina savstarpējo sadarbību, sekmējot savlaicīgu un tūlītēju informācijas apriti starp institūcijām.

2023. gadā notikušas 24 Kolēģijas sēdes, tās tika organizētas gan klātienē, gan arī attālināti videokonferences režīmā.

Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas darbības statistika

Kolēģija savas kompetences ietvaros no 2023. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim ir novērtējusi 133 tiesnešu profesionālo darbību. Ieteikumi profesionālās darbības pilnveidei sniegti deviņiem rajona (pilsētu) tiesu tiesnešiem un vienam apgabaltiesas tiesnesim. Savukārt negatīvi novērtējumi minētajā periodā nav sniegti.

Papildus tiesnešu profesionālās darbības kārtējai novērtēšanai ir veiktas 12 tiesnešu ārpuskārtas novērtēšanas atbilstoši Kolēģijas reglamenta 6. nodaļai konkursā uz apgabaltiesas tiesneša amatu.

Kolēģija minētajā laika periodā ir sniegusi vienu atzinumu par tiesneša pārcelšanu darbā citā tiesā vai tiesu namā.

Tiesnešiem sniegti šādi ieteikumi profesionālās darbības uzlabošanai:

- Uzlabot prasmi pieņemt nolēmumus, izvērtējot būtisko informāciju, tostarp izmantojot tiesību avotus;

- Uzlabot nolēmumu argumentācijas un pierādījumu analīzes prasmes;
- Pilnveidot prasmi analizēt savu rīcību un uzklaut kritiku;
- Pilnveidot prasmi analizēt informāciju, lai izdarītu pamatotus secinājumus;
- Pilnveidot sprieduma juridiskās argumentācijas un noformēšanas prasmes;
- Pilnveidot darba organizācijas un laika plānošanas prasmes;
- Turpināt pilnveidot spriedumu rakstīšanas prasmes;
- Pilnveidot nolēmumu argumentācijas un noformēšanas prasmes;
- Pilnveidot procesa vadīšanas prasmes;
- Uzlabot nolēmumu sastādīšanas un argumentācijas prasmes;
- Pilnveidot nolēmumu sastādīšanas un argumentācijas prasmes.

Atbilstoši likuma „Par tiesu varu” 93. panta sestajai daļai Kolēģijas darbību nodrošina Tiesu administrācija. Tiesu administrācija no iesaistītajām pusēm pieprasa, apkopo un nosūta Kolēģijai visus Kolēģijas reglamentā norādītos nepieciešamos novērtēšanas materiālus, kā arī no Tiesu administrācijas darbinieku vidus ieceļ Kolēģijas sekretāru, kurš kārtro lietvedību, organizē un protokolē kolēģijas sēdes un izpilda citus ar kolēģijas darbu nodrošināšanu saistītus pienākumus. Patlaban sekretāres pienākumus ar augstu atbildības sajūtu un rūpīgi veic Liene Jākobsons. Kolēģijas darba atbalstam un iekšējās kapacitātes stiprināšanai piesaistīts palīgs, šos pienākumus veic Kurzemes apgabaltiesas priekšsēdētāja palīdzē pētnieciski analītiskajos jautājumos Līga Skalde.

Paldies Tiesu administrācijai par atbalstu!

Tiesnešu ētikas komisija

Dace Skrauple,
Tiesnešu ētikas komisijas priekšsēdētāja

Atbilstoši likuma „Par tiesu varu” 91.¹ panta pirmajai daļai Tiesnešu ētikas komisija (turpmāk – Komisija) ir tiesnešu pašpārvaldes institūcija, kas sniedz atzinumus par ētikas normu interpretāciju un pārkāpumiem, kā arī skaidro tiesnešu ētikas normas.

Tiesnešu ētikas komisijas sastāvs:

- **Dace Skrauple,** Kolēģijas priekšsēdētāja, Zemgales apgabaltiesas tiesnese (ievēlēta 2020. gada 26. maijā);
- **Adrija Kasakovska,** Kolēģijas priekšsēdētājas vietniece, Zemgales rajona tiesas priekšsēdētāja vietniece (ievēlēta 2022. gada 15. septembrī);
- **Inese Laura Zemīte,** Augstākās tiesas Kriminālietu departamenta senatore (ievēlēta 2022. gada 26. maijā);
- **Diāna Makarova,** Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta senatore (ievēlēta 2022. gada 15. septembrī);

- **Aiva Daidere,** Kurzemes apgabaltiesas tiesnese (ievēlēta 2023. gada 18. aprīlī);
- **Madara Ābele,** Rīgas apgabaltiesas tiesnese (ievēlēta 2020. gada 26. maijā);
- **Aija Jermacāne,** Latgales rajona tiesas tiesnese (ievēlēta 2020. gada 26. maijā);
- **Anda Kraukle,** Rīgas pilsētas tiesas tiesnese (ievēlēta 2020. gada 2. jūnijā);
- **Baiba Lielpētere,** Vidzemes rajona tiesas tiesnese (ievēlēta 2020. gada 26. maijā);
- **Jānis Grīnbergs,** Vidzemes rajona tiesas tiesnesis (ievēlēts 2022. gada 21. septembrī).

Komisijas darba organizācija

Saskaņā ar Komisijas reglamentā noteikto Komisijas sēdes tiek sasauktas pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā reizi 3 mēnešos. Pārskata periodā notikušas 10 Komisijas sēdes. Komisija ir apspriedusi un sniegusi rakstveida atbildes uz 32 privātpersonu iesniegumiem.

Izskatītie jautājumi:

53% - nav konstatēts pamats jautājuma izskatīšanai pēc būtības;

25% - nav konstatēts ētikas normu pārkāpums tiesneša rīcībā;

3% - konstatēts ētikas normu pārkāpums tiesneša rīcībā;

19% - procesuāli jautājumi.

Ja tiek saskatītas pazīmes, kas norāda uz iespējamu tiesnešu ētikas normu pārkāpumu, iesaistītās personas tiek lūgtas sniegt situācijas skaidrojumu, tomēr vairumā gadījumu Tiesnešu ētikas kodeksa normu pārkāpumi netiek konstatēti. Komisija, izskatot iesniegumus un sūdzības, pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- pieņem lūgumu vai pieprasījumu izskatīšanai Komisijas sēdē;
- atsaka lūguma vai pieprasījuma izskatīšanu komisijas sēdē;
- nosūta saņemtos dokumentus izskatīšanai kompetentai iestādei;
- izskata iespējamo ētikas normu pārkāpumu pēc Komisijas iniciatīvas tās sēdē.

2023. gadā Komisija veica tiesnešu aptauju par nepieciešamību saņemt profesionāla speciālista (psihologa) palīdzību saistībā ar darba pienākumu veikšanu, kā arī lūdza Latvijas Tiesnešu mācību centram sniegt informāciju par šī brīža iespējam tiesnešiem saņemt psihologa palīdzību. Pēc aptaujas rezultātu apkopošanas Komisija nosūtīja Tieslietu padomei ierosinājumu par šāda profesionāla speciālista nepieciešamību.

Komisija sagatavoja izdošanai otro atzinumu un skaidrojumu krājumu „Tiesnešu ētikas komisijas atziņu krājums (2017–2023)”, kas apliecina tiesnešu vēlmi augt un pilnveidoties, nevis slēpt izaicinājumus, paturot tos tikai savā redzeslokā.

Komisijas atzinumi, skaidrojumi un lēmumi

Pārskata periodā Komisija ir sagatavoja:

- vienu skaidrojumu par tiesnesim pieteiktu noraidījumu izlemšanu un atstāšanos no lietas izskatīšanas;
- vienu atzinumu par tiesneša rīcību, vēršoties Valsts policijā un nepieņemot noraidījumu un/vai neatstāt sevī no civillietas izskatīšanas brīdī, kad tiesnesis vērsās policijā.

Komisijas anonimizēti atzinumi, skaidrojumi un lēmumi – šobrīd kopumā 82 – ir pieejami Latvijas tiesu portālā www.tiesas.lv. Turpat atrodama arī visa ar Komisijas darbu saistītā informācija – Komisijas sastāvs, Latvijas Tiesnešu ētikas kodeksa teksts, tiesnešu uzvedības Bangaloras principi, izraksts no likuma „Par tiesu varu”, Komisijas reglamenta teksts un Komisijas kontakti.

Tiesnešu disciplinārkolēģija

Valerijs Maksimovs,

Tiesnešu disciplinārkolēģijas priekšsēdētājs

Tiesnešu disciplinārkolēģija ir tiesnešu pašpārvaldes institūcija, kas izskata lietas par rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un Augstākās tiesas tiesnešu disciplinārajiem pārkāpumiem. Tās darbību regulē Tiesnešu disciplinārās atbildības likums.

Tiesnešu disciplinārkolēģijas sastāvs:

- **Valerijs Maksimovs,**
Tiesnešu disciplinārkolēģijas priekšsēdētājs, Augstākās tiesas Civillietu departamenta senators (ievēlēts 2023. gada 24. oktobrī);
- **Kaspars Berķis,**
Tiesnešu disciplinārkolēģijas priekšsēdētāja

vietnieks, Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis (ievēlēts 2023. gada 24. oktobrī);

- **Līvija Slica,**
Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta senatore (ievēlēta 2023. gada 24. oktobrī);
- **Aivars Uminskis,**
Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta senators (ievēlēts 2021. gada 21. septembrī);
- **Lelde Grauda,**
Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese (ievēlēta 2023. gada 1. novembrī);
- **Līga Baltmane-Zepa,**
Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesnese (ievēlēta 2023. gada 26. oktobrī);
- **Kristīne Vanaga,**
Zemgales rajona tiesas tiesnese (ievēlēta 2023. gada 1. novembrī);
- **Aija Reitupe,**
Rīgas pilsētas tiesas tiesnese (ievēlēta 2022. gada 28. septembrī);
- **Ilze Andruškina,**
Administratīvās rajona tiesas tiesnese (ievēlēta 2023. gada 24. oktobrī).

2023. gadā Tiesnešu disciplinārkolēģijā ierosinātas trīs disciplinārlietas pret rajona (pilsētas) tiesas tiesnešiem, tostarp:

- 1 lieta ierosināta pēc tiesas priekšsēdētāja priekšlikuma;
- 2 lietas ierosinātas pēc tieslietu ministra priekšlikuma.

2023. gadā Tiesnešu disciplinārkolēģijā izskatītas trīs lietas, tostarp:

- 1 lieta par tīšu likuma pārkāpumu tiesas lietas izskatīšanā;
- 1 lieta par darba pienākumu nepildīšanu;
- 1 lieta par tīšu likuma pārkāpumu tiesas lietas izskatīšanā un par darba pienākumu nepildīšanu.

2023. gadā Tiesnešu disciplinārkolēģijas izskatīto lietu iznākumi:

- disciplinārsods piezīme – divās lietās;
- disciplinārlieta izbeigta sakarā ar tiesneša statusa zaudēšanu – vienā lietā.

Tiesnešu disciplinārkolēģijas 2023. gada lēmumi nav tikuši pārsūdzēti Disciplinārtiesā.

2023. gadā Tiesnešu disciplinārkolēģija izskatīja 31 privātpersonu sūdzību.

Tiesnešu disciplinārās atbildības likums noteic, ka tiesnesi var saukt pie disciplinārās atbildības par:

- tīšu likuma pārkāpumu tiesas lietas izskatīšanā;
- darba pienākumu nepildīšanu vai lietas izskatīšanā pieļautu rupju nolaidību;
- necienīgu rīcību vai tiesnešu ētikas kodeksa normu rupju pārkāpumu;
- atteikšanos pārtraukt savu piederību pie partijām vai politiskajām organizācijām;
- likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” paredzēto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu.

TIESLIETU PADOMES KOMISIJAS UN DARBA GRUPAS

Tiesneša amata kandidātu atlases komisija

Dzintra Balta,
Tiesneša amata kandidātu atlases komisijas priekšsēdētāja

2020. gadā Tieslietu padome izveidoja Tiesneša amata kandidātu atlases komisiju (turpmāk – atlases komisija), kuras darbības mērķis un galvenais uzdevums ir atlasīt augsti kvalificētus juristus ar nevainojamu reputāciju un atbilstošām profesionālajām prasmēm. 2023. gadā turpinājās Tiesneša amata kandidātu atlases komisijas darbs, gan noslēdzot divas tiesnešu atlases procedūras, kas iesāktas 2022. gadā, gan uzsākot jaunas atlases procedūras.

2023. gada janvārī noslēdzās divi tiesneša amata kandidātu atlases konkursi (atlases pēdējā – 4. kārtā), kuri tika sākti 2022. gadā:

- uz apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša amata kandidātu atlases noslēguma kārtu tika virzīti 6 pretendenti, un, atlasei noslēdzoties, 5 no

tiem (visi pirmās instances tiesneši) iekļauti tiesneša amata kandidātu sarakstā; 2023. gadā 1 tiesnesis no saraksta pārcelts uz apgabaltiesu;

- uz apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesneša amata kandidātu atlases noslēguma kārtu tika virzīti 7 pretendenti, un, atlasei noslēdzoties, 6 no tiem (visi pirmās instances tiesneši) iekļauti tiesneša amata kandidātu sarakstā; 5 tiesneši no saraksta pārcelti darbā apgabaltiesās.

2023. gadā izsludinātas atlases kā uz rajona (pilsētas) tiesas, tā arī uz apgabaltiesu visu specializāciju tiesneša amata vietām.

- 2023. gada 21. septembrī izsludināts konkurss vispārējās jurisdikcijas tiesās. Pieteicās 60 pretendenti, no kuriem uz atlases 2. kārtu tika virzīti 57 pretendenti, uz 3. kārtu – 11 pretendenti. Atlase turpinās 2024. gadā.
- 2023. gada 22. septembrī tika izsludināts konkurss uz vispārējās jurisdikcijas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneša amata vietām. Pieteicās 13 pretendenti (no tiem 8 tiesneši). No pretendentiem, kas nav tiesneši, uz atlases 2. kārtu virzīti 5 pretendenti, bet uz 3. kārtu – 1 pretendents. Tiesnešu Kvalifikācijas kolēģija uz atlases noslēguma kārtu virzījusi 6 tiesnešus. Atlase turpinās 2024. gadā.
- 2023. gada 22. septembrī izsludināts konkurss uz vispārējās jurisdikcijas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesneša amata vietām. Pieteicās 11 pretendenti (no tiem 8 tiesneši). No pretendentiem, kas nav tiesneši, uz atlases 2. kārtu (tests) virzīti 3 pretendenti. Testu sekmīgi nenokārtoja neviens no šiem pretendentiem. Tiesnešu Kvalifikācijas kolēģija uz atlases noslēguma kārtu virzījusi 7 tiesnešus. Atlase turpinās 2024. gadā.

- 2023. gada 22. septembrī tika izsludināts konkurss uz Administratīvās apgabaltiesas tiesneša amata vietu. Pieteicās 11 pretendenti (no tiem 9 tiesneši). No pretendentiem, kas nav tiesneši, uz atlases 2. kārtu virzīti 2 kandidāti, bet uz 3. kārtu – 1 pretendents. Tiesnešu Kvalifikācijas kolēģija uz atlases noslēguma kārtu virzījusi 7 tiesnešus. Atlase turpinās 2024. gadā.

Grozījumi Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases kārtībā

2023. gads izcēlās ar aktīvu darbu atlases kārtības normatīvā regulējuma pilnveidei, kuru atlases komisija organizēja sadarbībā ar Tieslietu padomi, Tiesnešu kvalifikācijas kolēģiju un personāla atlases nozares ekspertiem.

Ar Tieslietu padomes 2023. gada 8. septembra lēmumu Nr. 68 un Nr. 69 veikti **grozījumi Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases kārtībā un grozījumi Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentā**. Attiecībā uz pirmās instances tiesas tiesnešiem, kuri kandidē uz apgabaltiesas tiesneša amatu, tika skaidri nodalīta profesionālo prasmju un uzvedības kompetenču vērtēšana, paredzot, ka profesionālās prasmes vērtē Tiesnešu kvalifikācijas kolēģija, savukārt uzvedības kompetences – Tiesnešu atlases komisija. Plašāk par veiktajiem grozījumiem skat. sadaļu „Tieslietu padomes darbs 2023. gadā”.

Pārskats par atlases komisijas trīs gadu darbu

Ņemot vērā, ka 2023. gada oktobrī beidzās pirmā tiesnešu atlases komisijas sastāva pilnvaru termiņš, atlases komisijas priekšsēdētāja Dzintra Balta 2023. gada 27. oktobra Tieslietu padomes sēdē sniedza atskaiti par komisijas darbu kopš tās izveides 2020. gada 20. oktobrī. Kopumā komisija trīs gadu laikā izskatījusi 351 pretendenta pieteikumu tiesneša amatam. Atlases procesa rezultātā 57 pretendenti iekļauti tiesneša amata kandidātu sarakstā. No minētajiem kandidātiem 45 ir iecelti tiesneša amatā. No tiem 16 bijuši pirmās instances tiesneši, kuri kandidēja uz tiesneša amatu apgabaltiesās, 15 tiesnešu palīgi, 6 advokāti, 4 prokurori un 4 citi pretendenti, kuri līdz tam nebija strādājuši tiesu sistēmā

57 pretendenti iekļauti tiesneša amata kandidātu sarakstā

45 iecelti tiesneša amatā

Par atlases komisijas sastāvu

Ievērojot atlases kārtībā noteikto atlases komisijas locekļu pilnvaru termiņu (sākotnēji – 3 gadi, pēc grozījumiem – 4 gadi), kā arī atsevišķu komisijas locekļu karjeras virzību, 2023. gadā notika izmaiņas atlases komisijas sastāvā.

Ar 2023. gada 10. marta lēmumu Nr. 16 Tieslietu padome lēma par tiesnešu atlases komisijas sastāva aktualizēšanu. Izmaiņas Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases komisijas sastāvā tika veiktas, jo trīs komisijas locekles, tiesneses no rajona (pilsētas) tiesas tiesnešu vidus – tiesnese Adrija Buliņa, tiesnese Signe Grīnberga un tiesnese Ilze Freimane – pārceltas darbā apgabaltiesās. Savukārt divas komisijas locekles no apgabaltiesas tiesnešu vidus – Kurzemes apgabaltiesas tiesnese Silva Reinholde un Administratīvās apgabaltiesas tiesnese Sanita Kanenberga, kuras iepriekš vienlaikus bija gan atlases komisijas, gan Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas locekles, – izvēlējās turpmāk pildīt tikai Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas locekļa pienākumus (ievērojot atlases kārtības grozījumus, kas turpmāk nepieļāva apvienot šos amatus). Kopumā darbam tiesneša amata kandidātu atlases komisijā bija izvirzīti 16 tiesneši – deviņi rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši un septiņi tiesneši no apgabaltiesas tiesnešu vidus.

2023. gada 27. oktobrī Tieslietu padome atkārtoti apstiprināja četrus tiesneša amata kandidātu atlases komisijas locekļus, kam bija beidzies pirmais pilnvaru termiņš – Augstākās tiesas Civillietu departamenta senatori Dzintra Baltu, Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta senatori Sandru Kaiju, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta senatori Ilevu Višķeri un Rīgas apgabaltiesas tiesnesi Adriju Buliņu.

Tiesneša amata kandidātu atlases komisijas sastāvs:

- **Dzintra Balta,** komisijas priekšsēdētāja, Augstākās tiesas Civillietu departamenta senatore (iecelta 2023. gada 27. oktobrī);
- **Sandra Kaija,** Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta senatore (iecelta 2023. gada 27. oktobrī);
- **Ieva Višķere,** Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta senatore (iecelta 2023. gada 27. oktobrī);
- **Adrija Buliņa,** Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese (iecelta 2023. gada 27. oktobrī);
- **Andris Vilmanis,** Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesnesis (iecelts 2023. gada 10. martā);
- **Ilze Freimane,** Administratīvās apgabaltiesas tiesnese (iecelta 2023. gada 10. martā);
- **Elita Stivriņa** Latgales rajona tiesas tiesnese (iecelta 2023. gada 10. martā);
- **Madars Plepis,** Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājs (iecelts 2023. gada 10. martā);
- **Kristīne Brokane,** Administratīvās rajona tiesas tiesnese (iecelta 2023. gada 10. martā).

Tiesas priekšsēdētāja amata kandidātu atlases komisija

Guntars Ploriņš,

Tiesas priekšsēdētāja amata kandidātu atlases komisijas priekšsēdētājs

Komisijas darbības pamats ir Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja izvirzīšanas un iecelšanas kārtība (Tieslietu padomes 2019. gada 15. marta lēmums Nr. 6).

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2023. gadā saglabājās tendence, ka uz vakantajiem amatiem tiesu vadībā pretendēja no viena līdz diviem kandidātiem. Kopumā minētajiem 12 konkursiem bija pieteikušies 17 kandidāti, kurus Komisija arī uzklauzīja un vērtēja.

2023. gadā kopumā izsludināti konkursi uz šādiem vakantajiem tiesu priekšsēdētāju un priekšsēdētāju vietnieku amatiem un amatos iecelti:

- Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētāja amatā iecelts tiesnesis Madars Plepis;
- Zemgales rajona tiesas priekšsēdētājas amatā iecelta tiesnese Iveta Salaka;
- Vidzemes rajona tiesas priekšsēdētājas amatā iecelta tiesnese Līga Ašitoka;

- Rīgas rajona tiesas priekšsēdētājas amatā iecelta tiesnese Ieva Čudina;
- Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja vietnieces, Krimināllietu tiesas kolēģijas priekšsēdētājas amatā iecelta tiesnese Inguna Amoliņa;
- Latgales apgabaltiesas priekšsēdētāja vietnieka, Krimināllietu tiesas kolēģijas priekšsēdētāja amatā iecelts tiesnesis Andris Vilmanis;
- Rīgas pilsētas tiesas priekšsēdētāja vietnieces amatā iecelta tiesnese Sanita Strakše;
- Latgales rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieces amatā iecelta tiesnese Elita Stivriņa;
- Latgales rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieka amatā iecelts tiesnesis Ivars Dzindzuks;
- Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieces amatā iecelta tiesnese Lolita Laure;
- Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieka amatā iecelts tiesnesis Jānis Bumbieris;
- Rīgas rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieces amatā iecelta tiesnese Santa Bernharde;
- Zemgales rajona tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata konkurss noslēdzies bez rezultāta.

2023. gadā Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja amata kandidātu izvērtēšanas komisijas (turpmāk – Komisija) sastāvā turpināja darboties trīs pastāvīgie komisijas locekļi: divi Tieslietu padomes deleģēti locekļi no tiesnešu vidus – Ilze Celmiņa un Guntars Ploriņš, kā arī tieslietu ministra pilnvarots pārstāvis – Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece Inita Ilgaža. Savukārt ceturtais komisijas loceklis katrā no konkursiem bija kolektīva pārstāvis, un šādā veidā komisijas darbā pagājušā gadā tika iesaistīti 10 attiecīgo tiesu tiesneši.

Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja amata kandidātu izvērtēšanas komisijas sastāvs:

- **Guntars Ploriņš,** Komisijas priekšsēdētājs, Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nama priekšsēdētājs;

- **Ilze Celmiņa,**
Rīgas apgabaltiesas tiesnese;
- **Inita Ilgaža,**
Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece tiesu jautājumos;
- viens attiecīgās tiesas tiesneša kolektīva pārstāvis

Tiesu efektivitātes stiprināšanas darba grupa

Aija Āva,
Tiesu efektivitātes stiprināšanas darba grupas vadītāja

Lai īstenotu Tieslietu padomes darbības stratēģijā 2021.–2025. gadam 3. rīcības virzienā „Efektīva un kvalitatīva tiesu vara” minēto uzdevumu īstenošanu, Tieslietu padome ar 2021. gada 14. jūnija lēmumu Nr. 55 nolēma izveidot darba grupu tiesu efektivitātes stiprināšanai.

2023. gadā Efektivitātes darba grupa turpināja darboties saskaņā ar Tieslietu padomes apstiprināto rīcības plānu, kurā noteikti četri prioritārie darbības virzieni:

- tiesnešu noslodzes izlīdzināšana Latvijā;
- optimāls un efektīvs tiesu sistēmas personāla modelis;

- spriedumu kvalitātes nodrošināšana;
- tiesu darba organizācija.

Efektivitātes darba grupa sadarbībā ar tiesnešiem, kā arī ar Augstāko tiesu, Tieslietu ministriju un Tiesu administrāciju strādā pie Rīcības plānā noteikto uzdevumu izpildes. Galvenie darba grupas rezultāti 2023. gadā:

- Tieslietu padomē apstiprināts ziņojums „Par tiesneša palīga institūta tālāko attīstību”;
- Tieslietu padomē apstiprināts ziņojums „Par zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu integrācijas rajona (pilsētas) tiesās reformas izvērtējumu”;
- Izstrādātas un Tieslietu padomē apstiprinātas **Vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai administratīvajās lietās pirmās un apelācijas instances tiesām;**
- Izstrādātas un Tieslietu padomē apstiprinātas **Vadlīnijas tiesas spriedumu rakstīšanai civilīetās pirmās un apelācijas instances tiesām;**
- sadarbībā ar Tieslietu ministriju izstrādāts „**Latgales tiesu apgabalā ietilpstošo vispārējās jurisdikcijas rajonu (pilsētu) tiesu reorganizācijas plāns**”, līdz ar to Tieslietu padome atbalstīja Daugavpils tiesas pievienošanu Rēzeknes tiesai no 2023. gada 1. jūlija, mainot reorganizētās tiesas nosaukumu uz Latgales rajona tiesa. Tiesu efektivitātes stiprināšanas darba grupas sastāvs:

- **Aija Āva,**
Darba grupas vadītāja, Kurzemes apgabaltiesas tiesnese;
- **Inita Ilgaža,**
valsts sekretāra vietniece tiesu jautājumos, tieslietu ministra pilnvarotā pārstāve;
- **Ilze Celmiņa,**
Rīgas apgabaltiesas tiesnese;
- **Jānis Rozenbergs,**
Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs;
- **Juris Stukāns,**
ģenerālprokurors.

Darba grupa tiesu darba organizācijas izvērtēšanai lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai vai veselībai.

Aigars Strupišs,
Darba grupas vadītājs

Reaģējot uz sabiedrības pausto neizpratni par Jēkabpili notikušās slepkavības apstākļiem, Tieslietu padome ar 2023. gada 22. maija lēmumu Nr. 25 izveidoja darba grupu tiesu darba organizācijas izvērtēšanai lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai vai veselībai. Darba grupai tika doti trīs uzdevumi:

- analizēt tiesu sistēmas darba organizācijas praksi un identificēt starpinstitutionālās sadarbības nepilnības lietās, kas saistītas ar personas aizsardzību pret vardarbību ģimenē un draudiem cilvēka dzīvībai vai veselībai;
- izstrādāt priekšlikumus, lai efektīvi nodrošinātu aizskarto personu tiesības uz aizsardzību lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem cilvēka dzīvībai vai veselībai;
- izstrādāt priekšlikumus tiesu komunikācijas pilnveidošanai krīzes situācijās, lai nodrošinātu objektīvas, pilnvērtīgas informācijas sniegšanu

sabiedrībai, tādējādi vairojot sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

Darba grupa, izvērtējot Jēkabpils gadījuma un citu līdzīga rakstura lietu materiālus, analizēja vairākas problēmas, kas izriet no policijas, prokuratūras un tiesas darba. Darba grupa 2023. gada 17. novembrī Tieslietu padomei prezentēja ziņojumu, kurā izteikta virkne priekšlikumu tiesu un citu iestāžu darba uzlabojumiem ar vardarbību ģimenē saistītu situāciju risināšanai. Ziņojumā ir ietverta informācija par nepilnībām policijas, prokuratūras un tiesas darba organizācijā, kā arī par trūkumiem normatīvo aktu regulējumā, pienākumu sadalē un par to, kas ir paveikts šo vājo punktu novēršanai.

Ar pilnu ziņojuma tekstu iespējams iepazīties Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „**Pētījumi, apkopojumi, prezentācijas**”.

Darba grupas tiesu darba organizācijas izvērtēšanai lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai vai veselībai, sastāvs:

- **Aigars Strupišs,**
Darba grupas vadītājs, Augstākās tiesas priekšsēdētājs, Tieslietu padomes priekšsēdētājs;
- **Ilze Celmiņa,**
Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese, Tieslietu padomes locekle;
- **Sandra Kaija,**
Senāta Krimināllietu departamenta senatore;
- **Liene Mikulāne,**
Rīgas pilsētas tiesas tiesnese;
- **Inita Ilgaža,**
Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece tiesu jautājumos;
- **Dana Rone,**
Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas pārstāve, zvērināta advokāte;
- **Inga Niedre,**
Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Pirmstiesas kriminālprocesa un tiesvedības koordinācijas nodaļas virsprokureore.

Tieslietu akadēmijas projekta virzība 2023. gadā

Profesionālās pilnveides nepieciešamība tiesu varā ir noteikta gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. 2022. gads tiesu sistēmai ir bijis nozīmīgs ieguldījumam nākotnē, sākot darbu pie Tieslietu akadēmijas izveides. Eiropas Savienības un Latvijas politikas plānošanas dokumenti vērš uzmanību uz tiesu un tiesībsargājošo iestāžu personāla kapacitātes stiprināšanu kā prioritāru virzienu. Tieslietu padome jau 2021. gada sākumā kā vienu no savas darbības stratēģijas virzieniem 2021.–2025. gadam noteica tiesu varas neatkarības stiprināšanu, tostarp pārņemot savā pārziņā tiesnešu mācību jautājumus. Pamatojoties uz šo stratēģiju, 2021. gada 18. jūnijā Tieslietu padome konceptuāli atbalstīja tiesnešu un prokuroru kvalifikācijas pilnveides sistēmas reformu, proti, vienota mācību centra izveidi. Tieslietu akadēmija tiek veidota ar mērķi izveidot vienotu ilgtermiņa tālākizglītības modeli mērķauditorijai, lai īstenotu mācības, kas veicinās un atbalstīs tiesu varas izaugsmi. Vienota mācību centra izveide ir būtiska, sekmējot stipru, kompetentu un neatkarīgu tiesu un tiesībsargājošo iestāžu darbību, tādējādi cita starpā stiprinot sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

Lai padarītu tālākizglītības procesu efektīvu un ilgtspējīgu, 2022. gada nogalē tika sākta projekta „Tieslietu akadēmija” (turpmāk – Projekts) vienota mācību centra izveides īstenošana, piesaistot Eiropas Savienības finansējumu. 2023. gadā šis darbs tika turpināts.

Viens no Tieslietu akadēmijai izvirzītajiem uzdevumiem ir nodrošināt tiesu varas un Tieslietu

padomes lomas stiprināšanu mācību satura noteikšanā un veidošanā, tostarp attīstot un pilnveidojot šobrīd Latvijas Tiesnešu mācību centra īstenoto pieeju programmu veidošanā. Paredzēts, ka Tieslietu padome realizēs funkcionālo pārraudzību pār Tieslietu akadēmiju, noteiks mācību stratēģiskos mērķus un virzienus, kā arī ievirzes mācību programmu izstrādei, apstiprinās ikgadējo mācību programmu, kā arī piedalīsies Tieslietu akadēmijas direktora amata kandidātu izvērtēšanā, piemērotāko kandidātu virzot apstiprināšanai Ministru kabinetā.

Par Tieslietu akadēmiju var runāt divos aspektos: Eiropas Savienības Atvēršanas fonda finansētā Projekta, ko ievieš un īsteno Tiesu administrācija, ietvaros, kā arī pašas Tieslietu akadēmijas izveide, kas, sākot ar 2025. gadu, tiks nodibināta kā valsts iestāde.

Projekta ietvaros plānots:

- izveidot jaunu valsts iestādi (Tieslietu akadēmiju), kas savu darbību sāks 2025. gadā;
- izstrādāt desmit kompetenču pilnveides mācību programmas;
- uzsākt programmu ieviešanu, proti, organizēt mācības, nodrošināt pieredzes apmaiņas pasākumus, izstrādāt mācību materiālus;
- iegādāties mācību resursus (grāmatas, piekļuves juridiskās literatūras datubāzēm);
- veikt telpu pārbūvi un pielāgošanu Tieslietu akadēmijas vajadzībām, lai turpmāk mācības mērķa grupai varētu notikt vienā mācību centrā.

Projekta uzraudzība

Realizējot projektus, kuriem piesaistīts ārējais finansējums, ļoti liela uzmanība tiek pievērsta gan kvalitātes kontroles ieviešanai (iekšējais regulējums, uzraudzības dokumenti, vadlīnijas), gan vairāku pārraudzības līmeņu nodrošināšanai. Projektā 2023. gadā papildus minētā regulējuma izstrādei izveidota arī trīspakāpju līmeņu pārvaldība – Vadības komiteja, Konsultatīvā padome un Uzraudzības padome.

Vadības komiteja sniedz atbalstu projekta ieviešanā atbilstoši izvirzītajiem Projekta mērķiem un pasākumiem, nodrošina informāciju par savas pārstāvētās institūcijas attīstības pasākumiem un reformām, politikas plānošanas dokumentiem un rekomendācijām, kas būtiskas mācību satura veidošanai, kā arī nodrošina operatīvu iesaistīto iestāžu savstarpējo komunikāciju Projekta īstenošanas vajadzībām. Tās sastāvā iekļauti pārstāvji no Projekta partneriestādēm (Augstākās tiesas, Ģenerālprokuratūras, Iekšlietu ministrijas), Tieslietu padomes, Tieslietu ministrijas un Latvijas Tiesnešu mācību centra.

Konsultatīvā padome izskata, sniedz ieteikumus un konsultatīvu viedokli par Projekta ietvaros izstrādājamām programmām, to aktualizēšanu, mācību pasākumu plānošanu un ieviešanu, kā arī veicina mācību programmu sasaisti ar citiem institūcijas attīstības pasākumiem un reformām. Tās sastāvā iekļauti pārstāvji no Tieslietu padomes, Tieslietu ministrijas, Tiesu administrācijas, Projekta partneriem (Augstākās tiesas, Ģenerālprokuratūras, Iekšlietu ministrijas), Latvijas Tiesnešu mācību centra un tiesnešu un prokuroru pašpārvalžu institūcijām, kas saistītas ar profesionālo pilnveidi, un profesionālajām biedrībām.

Uzraudzības padome izskata informāciju par Projekta īstenošanas progresu, sasniegtajiem rezultātiem, finansējuma izlietojumu, kā arī dod norādījumus projekta „Tieslietu akadēmija” īstenošanai un

uzrauga to izpildi. Uzraudzības padomes sastāvā iekļauti Tieslietu ministrijas valsts sekretārs, Tieslietu ministra biroja pārstāvis, Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieks ārvalstu sadarbības un stratēģijas jautājumos, Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieks tiesu jautājumos, Tieslietu ministrijas Projektu departamenta pārstāvis un Tieslietu padomes pārstāvji. Tieslietu padomi pārstāv tās priekšsēdētājs Aigars Strupišs, ģenerālprokurors Juris Stukāns un sekretariāta vadītāja Alla Spale.

Darba grupas mācību programmu izstrādei

Līdz Tieslietu akadēmijas darbības sākumam plānots izstrādāt desmit mācību programmas, kas katra ietver konkrētajam amatam visu nepieciešamo mācību tēmu kopumu un norādes to satura pasniegšanai, tajā skaitā tēmas pasniegšanas biežumu. Šādu kompetenču pilnveides mācību programmu sagatavošana sniegs iespēju Tieslietu akadēmijai ilgtermiņā pārdomāti veidot ikgadējos mācību piedāvājumus mērķauditorijai. Tas nozīmē, ka papildus ikgadējam aktualitātēm Tieslietu akadēmija pārraudzīs arī visas amata pilnveidei nepieciešamās mācību vajadzības. Regulāra un plaša spektra tiesu sistēmas profesionāļu pilnveide var uzlabot tiesu sistēmas darbu un novērst risku kādu prasmju pilnveidi atstāt novārtā.

Šim nolūkam 2023. gadā ir izveidotas tiesnešu un prokuroru mācību programmu izstrādes darba grupas, kuru galvenais uzdevums ir izstrādāt desmit kompetenču pilnveides mācību programmas (gan vadītājiem tiesās un prokuratūrā, gan tiesnešiem un prokuroriem ar iepriekšēju pieredzi un bez tās, gan arī tiesu un prokuratūras darbiniekiem ar iepriekšēju pieredzi un bez tās), kas ilgtermiņā būs atbalsts mērķtiecīga ikgadējā mācību piedāvājuma sagatavošanai.

Izstrādājot mācību programmas, darba grupas ņems vērā:

- tiesu sistēmā definētās prasmes un kompetences, kas nepieciešamas tiesu sistēmā strādājošajiem;
- Tieslietu padomes vadlīnijas mācību organizēšanai, kā arī tiesu sistēmas stratēģiju;
- mērķa grupas sniegto novērtējumu par iepriekš nodrošinātajām mācībām un aktuālās mācību vajadzības;
- politikas plānošanas dokumentos ietvertos uzdevumus un starptautisku institūciju rekomendācijas, kas saistošas mērķa grupai;
- starptautisko praksi;
- nepieciešamību nodrošināt regulāras mācības mērķauditorijai par nozaru aktualitātēm, ģeopolitisko kontekstu un sociālā (sabiedrības dažādības) konteksta izpratni.

Mācību pasākumi

Paralēli mācību programmu izstrādei izmēģinājuma versijā jau tiek nodrošināti dažādi mācību pasākumi mērķauditorijai. Mācības par juridiskām tēmām vai darba praksē un pieredzē gūto profesijas vērtību, profesionālo prasmju un zināšanu nodošanu vada pieredzējušākie tiesu un prokuratūras pārstāvji. Taču, lai nodrošinātu mācības, kurās nepieciešama citu nozaru ekspertu piesaiste, organizējami publiskie iepirkumi.

2023. gadā veikta iepirkumu procedūra un noslēgti līgumi par juridiskās angļu un franču valodas mācību nodrošināšanu tiesu sistēmā strādājošajiem. Juridiskās valodas prasmju attīstīšana ir būtiska, lai nodrošinātu dialogu starp praktizējošiem juristiem, kas savukārt veicina savstarpējo uzticēšanos pārrobežu tiesvedībā. Svešvalodu apgūšana praktizējošiem juristiem palīdz izprast ārvalstu tiesību sistēmas un juridiskos jēdzienus, kā arī palielina viņu iespējas piedalīties pārrobežu apmācības pasākumos.

2023. gadā organizēta cenu aptauja un noslēgts

līgums ar biedrību „Centrs MARTA” par kursa „Uz vardarbībā cietušā vajadzībām vērsta pieeja tiesu sistēmā” izstrādes un nodrošināšanas koordinēšanu. Kursa mērķauditorija ir gan tiesneši, gan prokurori, gan arī izmeklētāji. Saistībā ar jautājuma aktualitāti tieslietu sistēmā bija nepieciešams organizēt pielāgotas mācības par tēmām, kas saistītas ar vardarbībā cietušā vajadzībām, nokļūstot tiesu sistēmā. Tiesu administrācija uzrunāja biedrības, kas sniedz atbalstu vardarbībā cietušajiem un tieši saskaras ar cietušajiem un viņu grūtībām, nokļūstot tiesu sistēmā. Lai apzinātu tiesu sistēmas vajadzības un kursā iekļaujamās tēmas, aptaujāti dažādu institūciju pārstāvji, piemēram, no Augstākās tiesas, Latvijas Republikas Prokuratūras, Valsts probācijas dienesta, rajona un apgabala tiesām, Iekšlietu ministrijas, kā arī pārstāvji no organizācijām, kuras sniedz rehabilitācijas pakalpojumus noziegumos cietušajiem – Krīžu un konsultāciju centrs „Skalbes”, „Centrs Dardedze” un „Centrs MARTA”.

Šīs tēmas iekļaušana Tieslietu akadēmijas mācību programmās stiprinās tiesnešu un prokuroru kompetences dažādu vardarbības veidu atpazīšanā, īpaši vardarbības ģimenē gadījumos, kur upura un varmākas attiecību dinamika mēdz būt maldinoša.

2024. gada pirmajā pusē plānots pabeigt kursa satura projektu un piedāvāt mācības mērķauditorijai.

2023. gadā organizēta publisko iepirkumu procedūra un noslēgts līgums par supervīziju nodrošināšanu tiesu sistēmā strādājošajiem. Supervīzija ir konsultatīvs atbalsts darbiniekam. Tas ir nepieciešamas profesijās, kurās pastāv intensīvs un ciešs kontakts ar cilvēkiem. Jo īpaši tas attiecināms uz profesijām, kuras saskaras ar emocionāli smagu jautājumu risināšanu. Viens no supervīzijas uzdevumiem ir krīzes situāciju priekšlaicīga identificēšana un novēršana. Pieredze un pētījumi rāda, ka darbinieki, kuri savlaicīgi un regulāri apmeklē supervīziju, ir pakļauti mazākam izdegšanas riskam un darbā ar klientu ir empātiskāki.

Papildus 2023. gadā uzsākta iepirkumu procedūra, lai nodrošinātu mācības tiesu sistēmā strādājošajiem arī par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju prasmēm un komunikācijas un saskarsmes prasmēm.

Tieslietu akadēmijas telpu iekārtošana

Tieslietu akadēmijas ēka atradīsies Rīgā, 11. novembra krastmalā 31. Mācību telpas būs izvietotas ēkas ceturtajā, piektajā un daļēji arī trešajā stāvā. Telpas tiks pielāgotas Tieslietu akadēmijas vajadzībām, lai rezultātā iegūtu modernu un mūsdienīgu mācību vidi, kas balstīta ilgtspējā, pielietojot jaunākos risinājumus un nodrošinot telpu energoefektivitāti. Tieslietu akadēmijas trešajā stāvā plānotas darbinieku darba telpas, ceturtajā un piektajā stāvā plānotas mācību telpas: auditorija (100 personām), lekciju zāle līdz 40 personām, datorklases, darba grupu telpas un zāle tiesas procesa izspēlēm.

2023. gadā uzsākta Tieslietu akadēmijas ēkas pārbūves un mācību telpu pielāgošanas projekta izstrāde. Ēkas pārbūves projekts iesniegts apstiprināšanai Rīgas domes Attīstības departamentā. 2024. gada laikā plānota telpu pārbūve, aprīkošana un labiekārtošana.

Tieslietu akadēmijas vizuālā identitāte

Projekta ietvaros 2023. gadā izveidota Tieslietu akadēmijas vizuālā identitāte, kas tapusi, sadarbojoties ar dizaina biroju „H2E”.

Izmantotās grafikas zīmes simboliski norāda uz līdzsvaru un nosvērtību, skaidrību un noteiktību, pamata vērtību apzināšanos un cieņu pret tām, kā arī klasiskās tradīcijas mūsdienu izteiksmē.

Stilizētās kolonnas veidolā, kas izvēlēta, iedvesmojoties no mūsdienu tiesību sistēmas

attīstības pirmsākumiem – Senās Romas kultūras –, ir ietvertas pamata vērtības un izaugsmes vērtības, norādot arī akadēmijas darba virzību, piemēram, izmantot zināšanas kā pamata vērtību un tiekties uz iniciatīvu, kas ļauj izmantot esošās zināšanas radošā un inovatīvā veidā.

Zīmolā lietotā krāsu gamma ir lietišķa un reizē eleganta. Olīvu zaļie toņi simbolizē nosvērtību un stabilitāti, savukārt silti oranžie papildina un izceļ zaļos toņus.

Tieslietu akadēmijas sauklis „Izcilība tiesiskai Latvijai!” ir radies ar domu par mācību vidi, kas veicina un atbalsta tiesu varas izaugsmi, veidojot mācīšanos un mācīšanas kultūru kā daļu no profesionālās atbildības un sekmējot atbalstošu vidi mācību rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai.

Projekts tiks īstenots līdz 2026. gada jūnijam. 2025. gadā tiks izveidota jauna valsts iestāde – Tieslietu akadēmija, kas būs vienots mācību centrs tiesnešiem, prokuroriem, tiesu darbiniekiem un prokuroru palīgiem, kā arī starpdisciplinārajai auditorijai – izmeklētājiem – jautājumos, kas būtiski efektīvai tiesas spriešanai (turpmāk – mērķauditorija). Tieslietu akadēmijas mērķis būs sistemātiskas mācību stratēģijas īstenošana tiesu varas jomā.

DIALOGS

Tieslietu padomes dialogs ar tiesām un reģionālās vizītes

Lai nodrošinātu tiešu un efektīvu informācijas un viedokļu apmaiņu ar tiesnešiem, Tieslietu padomes pārstāvji arī 2023. gadā devās vairākās vizītēs uz Latvijas tiesām. Vizīšu mērķis bija pārrunāt ar tiesnešiem Tieslietu padomes un tiesu darba aktualitātes. Tieslietu padomes locekļi 2023. gadā kopumā viesojās sešās rajona (pilsētas) tiesās un Administratīvajā apgabaltiesā.

2023. gada 3. februārī Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs un Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta tikās ar Rīgas pilsētas tiesas tiesnešiem. Tiesneši aicināja Tieslietu padomi turpināt iesākto darbu pie tiesnešu slodzes izlīdzināšanas visā valsts teritorijā. Kā vienu no risinājumiem Rīgas pilsētas tiesas tiesneši piedāvāja vienotu lietu sadali administratīvo pārkāpumu lietās un aktīvāku lietu pārsūtīšanu tiesām ārpus Rīgas. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 13. martā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs un Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta viesojās Kurzemes rajona tiesā. Kurzemes rajona

tiesas tiesneši uzsvēra nepieciešamību organizēt vairāk mācības tiesnešu palīgiem, lai motivētu un iedrošinātu viņus kļūt par tiesnešiem. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 8. maijā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs un Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta apmeklēja Zemgales rajona tiesu. Zemgales rajona tiesas tiesneši pauda atbalstu veidot darba grupu, kas veiks padziļinātu analīzi par informācijas apriti lietās, kas saistītas ar personas aizsardzību pret vardarbību vai tās draudiem cilvēka dzīvei un veselībai. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 15. maijā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs un Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta tikās ar Administratīvās apgabaltiesas tiesnešiem, kuri aicināja Tieslietu padomi apsvērt iespēju, kā paplašināt lielāko Latvijas tiesu un administratīvo lietu tiesnešu pārstāvību tiesnešu pašpārvaldes institūcijās. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 14. jūnijā Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta tikās ar Administratīvās rajona tiesas tiesnešiem. Arī Administratīvās rajona tiesas tiesneši aicināja Tieslietu padomi apsvērt iespēju, kā nodrošināt administratīvo tiesu tiesnešu pārstāvību Tieslietu padomē un tiesnešu pašpārvaldes institūcijās. Vienlaikus tiesneši norādīja, ka pastāv ļoti liela tiesu darbinieku mainība un galvenais iemesls tam ir atalgojums. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 20. jūnijā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs un Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta darba vizītē apmeklēja Rīgas rajona tiesu. Pārrunājot tiesnešu atlases kārtību, Rīgas rajona tiesas tiesneši norādīja, ka pastāv problēma atlasīt tiesnešus, kuri varētu strādāt ar zemesgrāmatu lietām. Rīgas rajona tiesas tiesnešu ieskatā tas ir tāpēc, ka nav skaidrības par zemesgrāmatu lietu specializācijas nākotni, proti, vai šī funkcija arī turpmāk būs piekritīga tiesām. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 26. septembrī Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs un Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece Dzintra Balta tikās ar Vidzemes rajona tiesas tiesnešiem. Vidzemes rajona tiesas tiesneši norādīja, ka nepieciešamas papildu apmācības tiesnešu palīgiem, gan piesakoties atlasē uz tiesneša amata vietām, gan arī kvalifikācijas uzlabošanai. Tāpat aicināja izstrādāt vienotu tiesnešu palīgu rokasgrāmatu, kas efektīvizētu tiesu darbu un nodrošinātu kvalitatīvāku lietu sagatavošanu. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

Tieslietu padomes dialogs ar citiem valsts varas atzariem

Viens no demokrātiskas un tiesiskas valsts priekšnoteikumiem ir varas dalīšanas princips, kas sadala valsts varu likumdevējvarā, izpildvarā un tiesu varā. Tieslietu padome ir koleģiāla institūcija, kas pārstāv tiesu varas pozīciju. Tāpēc Tieslietu padomei ir svarīgi veidot tiešu un konstruktīvu dialogu ar citiem valsts varas atzariem. 2023. gadā notika vairākas nozīmīgas tikšanās ar Valsts prezidentu, likumdevējvaras un izpildvaras pārstāvjiem.

2023. gada 12. janvārī Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs tikās ar tieslietu ministri Inesi Lībiņu-Egneri. Tikšanās laikā pārrunāts tiesu darbinieku atalgojuma jautājums 2023. gadā. Tāpat valsts amatpersonas vienojās veidot darba grupu Tieslietu padomes statusa un tiesu varas neatkarības stiprināšanai, kā arī sadarboties Tieslietu akadēmijas projekta īstenošanā. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 1. martā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs piedalījās Valsts prezidenta Egila Levita organizētajā sanāksmē ar tieslietu sistēmas institūciju vadītājiem, lai pārrunātu aktuālos tieslietu sistēmas attīstības jautājumus. Aigars Strupišs informēja par Tieslietu padomes 2023. gada darbības prioritātēm. Vienlaikus Aigars Strupišs pauda viedokli, ka tiesu varai ir problēmas atlasīt augsti kvalificētus tiesnešus, tiesnešu palīgus un zinātniski analītiskos padomniekus. Sarunā ar Valsts prezidentu piedalījās arī Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tieslietu ministre Inese Lībiņa-Egnere, Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs Andrejs Judins un Saeimas Juridiskās komisijas Satversmes un tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja Inese Kalniņa. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 16. maijā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs tikās ar Saeimas priekšsēdētāju Edvardu Smiltēnu. Tikšanās laikā

valsts amatpersonas pārrunāja to, kādā veidā veidot dialogu starp tiesu varu un likumdevēju, nodrošinot deputātiem nepastarpinātu informāciju par tiesu sistēmas darbu un tiesiskuma nodrošināšanu valstī. Tāpat valsts amatpersonas apsprieda jautājumu par tiesnešu iecelšanas un apstiprināšanas procesu Saeimā un vienojās strādāt pie esošā regulējuma pilnveides, lai Saeimai nebūtu atkārtoti jālemj par pirmās instances tiesneša apstiprināšanu amatā. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

2023. gada 17. jūlijā Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs tikās ar Valsts prezidentu Edgaru Rinkēviču, lai pārrunātu aktuālos tiesu varas un Tieslietu padomes darba jautājumus. Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs pauda atbalstu Tieslietu padomes 2021.– 2025. gada darbības stratēģijas prioritātes īstenošanai par tiesu varas neatkarības stiprināšanu. Valsts amatpersonas pārrunāja arī tiesu spriedumu skaidrošanas nepieciešamību, sodu politiku korupcijas un valsts drošības lietās, kā arī jauno tiesnešu atlases kārtību un tiesnešu apmācības pilnveidi kontekstā ar Tieslietu akadēmijas projektu. Plašāka informācija pieejama Augstākās tiesas tīmekļvietnes sadaļā „Tieslietu padomes ziņas”.

Tieslietu padomes dialogs ar sabiedrību

Viens no Tieslietu padomes darbības stratēģijas 2021–2025. gadam rīcības virzieniem ir stiprināt sabiedrības uzticību tiesu varai. Lai to sasniegtu, būtisks uzdevums ir sabiedrības informēšana par Tieslietu padomes darba aktualitātēm un pieņemtajiem lēmumiem.

2023. gadā Tieslietu padomes sekretariāts plašsaziņas līdzekļiem izsūtīja 75 preses relizes, informējot par Tieslietu padomes sēdēm un tajās pieņemtajiem lēmumiem, kā arī par citām Tieslietu padomes darba aktualitātēm. 2023. gadā Tieslietu padomes sekretariāta preses relizes visvairāk publicētas un Tieslietu padome pieminēta nacionālās informācijas aģentūras „LETA” publikācijās (144 rakstos), portālā „LV portāls” (128 rakstos), žurnālā „Jurista Vārds” (88 rakstos) un Latvijas Radio 1 ziņās (pieminēts 81 reizi), kā arī Latvijas Republikas oficiālā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” (69 rakstos).

144 Nacionālās informācijas aģentūras „LETA” publikācijas

128 Portālā „LV portāls” raksti

88 Žurnālā „Jurista Vārds” raksti

81 Latvijas Radio 1 ziņas

69 Latvijas Republikas oficiālais izdevums „Latvijas Vēstnesis” raksti

Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs ir sniedzis vairākas intervijas plašsaziņas līdzekļos, lai informētu par Tieslietu padomes aktualitātēm. Visplašāk atspoguļota 2023. gada 9. janvārī sniegtā intervija Latvijas Radio 1, kurā Tieslietu padomes priekšsēdētājs informēja par tiesu darbinieku atalgojuma problēmām. Tāpat plaši publicētas 2023. gada 12. janvārī Tieslietu padomes priekšsēdētāja Aigara Strupiša sniegtās intervijas pēc tikšanās ar tieslietu ministri Inesi Lībiņu-Egneri, 2023. gada 1. martā sniegtās intervijas pēc tikšanās ar Valsts prezidentu Egilu Levitu, 2023. gada 12. aprīlī intervija „Rīta Panorāmā” par Tieslietu akadēmijas projekta īstenošanu, 2023. gada 15. jūnijā sniegtā intervija Latvijas Radio 1 raidījumā „Krustpunktā”, 2023. gada 16. jūnijā sniegtā intervija par Tieslietu padomes izteikto nosodījumu ģenerālprokuroram Jurim Stukānam par izteikumiem intervijā žurnālā „leva” un Tieslietu padomes lēmumu veidot darba grupu, kas vērtēs tiesu darbu lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē un draudiem personas dzīvībai un veselībai, 2023. gada 17. jūlijā sniegtās intervijas pēc tikšanās ar Valsts prezidentu Edgaru Rinkēviču par soda politiku korupcijas un valsts drošības lietās, 2021. gada 21. septembrī sniegtā intervija Latvijas Radio 1 par tiesas procesa ilgumu Latvijas tiesās, 2023. gada 17. novembrī sniegtās intervijas par Tieslietu padomes darba grupas izvērtējumu tiesu sistēmas darbam vardarbības lietās.

Tieslietu padomes jaunumi tiek publicēti arī sociālajā platformā „X” (iepriekš Twitter). 2023. gadā Tieslietu padomes profilā publicēts 121 jaunums. Vislielāko sabiedrības interesi ir radījis 2023. gada 16. jūnija ieraksts, kurā Tieslietu padome atzina par nepieņemamu ģenerālprokurora Jura Stukāna izteikumus intervijā žurnālā „leva” (ieraksts skatīts ~ 15 000 reižu).

Līdzīgu sabiedrības interesi radījis arī 2023. gada 6. jūlija Tieslietu padomes ieraksts par 2023. gada 7. jūlijā plānoto Tieslietu padomes sēdi, kurā vērtēti zemesgrāmatu nodaļu reformas rezultāti (ieraksts skatīts ~ 13 000 reižu). Video platformā „YouTube” visvairāk ir skatīta Tieslietu padomes sēde 2023. gada 16. jūnijā (412 skatījumi).

Tieslietu padome jau otro gadu sadarbībā ar tiesu sistēmas institūcijām piedalās sarunu festivālā „Lampa” ar savu „Temīdas telti”.

2023. gadā festivāls norisinājās no 9. jūnija līdz 10. jūnijam. „Temīdas telts” piedāvāja plašu un daudzveidīgu programmu deviņu pasākumu ietvaros, kas bija domāti dažādām mērķauditorijām.

Tieslietu padome „Temīdas telti” organizēja diskusiju „Priekšstats par tiesu ziņas attālumā”. Tajā tiesneši un žurnālisti diskutēja par to, kā pilnveidot tiesu un mediju komunikāciju, lai sabiedrības priekšstats un uzticība tiesu varai uzlabotos. Diskusiju vadīja žurnālists, televīzijas un radio raidījumu vadītājs Arnis Krauze, un tajā piedalījās Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece, senatore Dzintra Balta, Zemgales apgabaltiesas priekšsēdētājs Juris Siliņš, Latvijas Žurnālistu asociācijas valdes loceklis, LTV Ziņu dienesta žurnālists Ivo Leitāns un portāla „Delfi” nacionālo ziņu redaktors Kārlis Arājs. Diskusijas dalībnieki bija vienprātīgi, ka pēdējos gados novērojams progress tiesu komunikācijā un tiesu sadarbībā ar medijiem. Vienlaikus ir nepieciešami uzlabojumi komunikācijā no tiesu varas puses – proaktīva komunikācija, konsekventa tiesu rīcība atklātu sēžu pieejamībai medijiem, pārdomāta preses reližu virsrakstu veidošana, lai panāktu sabiedrības un mediju uzmanības piesaisti ziņai utt. Attiecībā uz mediju darbu diskusijas dalībnieki norādīja, ka medijiem būtu jāpiedomā pie tā, cik

kvalitatīvi tiek atspoguļots tiesas darbs, apzinoties, ka tas var būtiski ietekmēt sabiedrības domu un viedokli par tiesu darbu. Diskusijas dalībnieki vienojās, ka ir jāturpina savstarpējais dialogs tiesu varai ar medijiem, lai uzlabotu un pilnveidotu gan savu darbu, gan sadarbību, jo tas tiek darīts valsts labā.

Sabiedrības informēšanai par Tieslietu padomi izveidots īss informatīvs video, kas publicēts Tieslietu padomes sociālās platformas „X” un „YouTube” profilā.

Tieslietu padome turpinās informēt sabiedrību par aktualitātēm. Tieslietu padomes jaunumiem var sekot

Augstākās tiesas tīmekļvietnē:

www.at.gov.lv/lv/jaunumi/par-tieslietu-padomi

Tieslietu padomes „X” (Twitter) profilā:

www.twitter.com/TiesL_padome

Tieslietu padomes „YouTube” profilā:

www.youtube.com/@tieslietupadome6414

TIESLIETU PADOMES STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Dalība Eiropas Tieslietu padomju asociācijā

Eiropas Tieslietu padomju asociācija (*ENCJ* – *European Network of Councils for the Judiciary*) ir starptautisks Eiropas Tieslietu padomju sadarbības tīkls. *ENCJ* birojs atrodas Briselē. Kopš 2022. gada decembra *ENCJ* prezidente ir Lietuvas Tieslietu padomes pārstāve Daļa Vasariene.

ENCJ darbojas konkrētu projektu darba grupās, kuru locekļi periodiski tiek saņemti un ikgadējos darba rezultātus prezentē Ģenerālajā asamblejā. 2023. gada asamblejas laikā Latvijas Tieslietu padome tika ievēlēta *ENCJ* valdē, kur to divus turpmākos gadus pārstāvēs Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs.

Būtisks asamblejas pieņemtais lēmums bija Ukrainas, Moldovas un Bosnijas-Hercogovinas uzņemšana *ENCJ* novērotājvalstu statusā. Ģenerālās asamblejas noslēgumā tika pieņemta Ļubļanas deklarācija „Tiesas – piemērotas nākotnei” (*Courts fit for the future*), kurā pausts atbalsts vīzijai, lai tiesnešu korpusā tiktu atspoguļots viss attiecīgās sabiedrības sastāvs. Tāpat deklarācijā atzīmēta digitalizācijas nozīme un ētisku mākslīgā intelekta risinājumu attīstīšanas nepieciešamība, kā arī tiesu komunikācijas nozīme ar tradicionālo un sociālo mediju starpniecību.

2023.–2024. gadā *ENCJ* turpina attīstīt vairākus projektus: „Tiesu neatkarība, atbildība un kvalitāte”, „Digitālās justīcijas forums”, „Iekšējās organizācijas projekts” un „Dialoga grupa par tiesnešu karjeras pievilcību”, kuru koordinē Beļģijas un Latvijas Tieslietu padomes. Latvijas pozīciju *ENCJ* darba grupās pārstāv Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs, Augstākās tiesas priekšsēdētāja padomniece Tieslietu padomes jautājumos Solvita Harbaceviča un Tieslietu padomes sekretariāta padomniece Dace Šulmane.

2023. gadā *ENCJ* izstrādāja vairākus ziņojumus un pārskatus, kas tika prezentēti 7.–9. jūnijā Ļubļanā *ENCJ* ikgadējā Ģenerālajā asamblejā:

- Tiesu neatkarības, atbildības un kvalitātes rādītāji – tiesiskās aizsardzības pastiprināšana;
- Ziņojums par Tieslietu padomju locekļu rīcības kodeksiem;
- Tieslietu padomju kvalitātes ietvars.

ENCJ dalībniekiem pastāv iespēja iniciēt attālinātus darba seminārus, lai apspriestu aktualitātes tiesu darba organizācijā. 2023. gadā notikuši vairāki šādi semināri:

- Jaunākais apskats par situāciju Polijā (2023. gada februāris);
- Tiesu pārbaudes (2023. gada aprīlis);
- Grāmatas „Tiesu pārvaldība un demokrātija Eiropā” prezentācija (2023. gada maijs);
- 2023. gada ziņojums par tiesiskumu (*Rule of Law*) (2023. gada septembris);
- Mākslīgais intelekts tiesās (2023. gada oktobris);
- Tiesu iestāžu un plašsaziņas līdzekļu attiecības un tiesnešu vārda brīvība (2023. gada novembris).

Ziņojums par tiesiskumu Eiropas Savienībā

Eiropas Komisijas 2023. gada ziņojumā par tiesiskumu Eiropas Savienībā (EU Justice Scoreboard) ietverti jauni rādītāji, kas atspoguļo situāciju ar korupcijas lietu izskatīšanu tiesās, kā arī tiesnešu un prokuroru iecelšanas kārtību.

Vērtējot vispārējo noslodzes līmeni civillietās un komercietās, ziņojumā konstatēts, ka Latvijā ir viduvēji zema tiesāšanās aktivitāte, savukārt administratīvo lietu skaita ziņā Latvijā ir trešais zemākais ienākošo lietu skaits Eiropā attiecībā pret iedzīvotāju skaitu. Salīdzinot strīdīgo civillietu un komercietu izskatīšanas termiņus pirmajā instancē, Latvijas vidējais rādītājs (220 dienas, 11. vieta) atpaliek no Lietuvas (100 dienas, 1. vieta starp ES dalībvalstīm) un Igaunijas (150 dienas, 6. vieta starp ES dalībvalstīm).

Reaģējot uz ES aktualitātēm un vienotā tirgus attīstīšanu, 2023. gadā tika pievienota jauna –

sestā lietu kategorija – pretkorupcijas lietas. Latvijā minētās kategorijas lietas pirmajā instancē tiek izskatītas vidēji 200 dienās, kas ierindo Latviju 8. vietā (aiz Bulgārijas, Dānijas, Somijas, Polijas, Ungārijas, Slovākijas un Austrijas).

Analizējot tiesu sistēmas budžeta izdevumus uz iekšzemes kopprodukta fona, konstatējams, ka Latvija ierindojas augstajā 4. vietā (aiz Bulgārijas, Polijas un Slovēnijas) starp valstīm ar augstākajiem izdevumiem tiesu sistēmas darbības nodrošināšanai, savukārt Igaunija ierindojas 17. vietā un Lietuva – 22. vietā. Salīdzinājumam – 2022. gada ziņojumā Latvija ierindojās 5. vietā (mainīta Horvātijas pozīcija).

Jaunākais tiesiskuma ziņojums ietver tiesnešu un prokuroru atalgojuma apmēra salīdzinājumu ar vidējo mēnešalgu dalībvalstī. Konstatējams, ka Latvijā tiesnešu un prokuroru atalgojums karjeras sākumā (atalgojums vairāk nekā divas reizes pārsniedz vidējo atalgojumu valstī) ir proporcionāli līdzīgs Čehijas un Spānijas līmenim (augstāks nekā Beļģijā, Vācijā, Nīderlandē, Lietuvā, Slovēnijā). Savukārt atalgojuma līmeņi augstāko instanču tiesnešu un prokuroru segmentā ir līdzīgi ar Igauniju (vidēji augsts atalgojuma līmenis).

Pilns ziņojums pieejams Eiropas Komisijas tīmekļvietnes sadaļā „**ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā**”.

Ziņojums par likuma varas principa īstenošanu Eiropas Savienībā

Jau vairākus gadus Eiropas Komisija nāk klajā ar Ziņojumu par likuma varas principa īstenošanu (*Rule of Law Report*, turpmāk – Ziņojums), kurā ir aplūkotas norises dalībvalstīs tiesiskuma jomā saskaņā ar četriem pīlāriem: tieslietu sistēma, korupcijas apkarošana, mediju brīvība un plurālisms, kā arī plašāki institucionāli jautājumi saistībā ar līdzsvaru un atvaru principa darbību. Eiropas Komisija ir izstrādājusi sava veida ikgadēju uzraudzības ciklu, kurā tiek sekots līdzi tam, kā dalībvalstīm veicas

ar iepriekš sniegto rekomendāciju ieviešanu un jaunu tieslietu reformu īstenošanu atbilstoši demokrātiskās un tiesiskās valstīs atzītiem tiesību principiem. Ziņojumā Eiropas Komisija pauž savu novērtējumu par būtiskākajām pārskata gada norisēm visās četrās jomās. Šajā apskatā tiek piedāvāts apkopojums par Ziņojuma tieslietu sistēmas pilāra sadaļu.

2023. gada 5. jūlijā Eiropas Komisija publicēja ikgadējo Ziņojumu. Sadaļā „Tiesu sistēma” akcentētas būtiskākās novitātes un tendences Eiropas Savienības dalībvalstu tiesu sistēmās, tostarp daudzi jautājumi, kas skar dalībvalstu tiesu sistēmu darbību.

Attiecībā uz Latviju Ziņojumā norādīts, ka Tieslietu padome ir turpinājusi uzlabot tiesnešu atlases un darba novērtēšanas procedūras un strādā, lai palielinātu savu lomu tieslietu sistēmas pārvaldē. Atzīmēts, ka Latvijā turpinās arī tiesu sistēmas digitalizācija, uzlabojot e-lietu pārvaldības sistēmu un izstrādājot strīdu izšķiršanas tiešsaistes sistēmas projektu, kā arī notiek sagatavošanās darbs Tieslietu akadēmijas izveidei. Apstiprinātas jaunas pamatnostādnes lietu izskatīšanas termiņu pārvaldībai tiesās.

Ziņojumā atzīmēts, ka Tieslietu padome iepriekšējā gadā apvienojusi Rīgas pilsētas tiesas, lai izlīdzinātu tiesnešu darba slodzi un uzlabotu tiesu sistēmas darba efektivitāti. Kopumā Latvijas tieslietu sistēma turpina darboties efektīvi, un vairāku iniciatīvu mērķis ir uzlabot lietu pārvaldību un tiesu resursu efektīvu izmantošanu.

Attiecībā uz tiesu sistēmas uzlabojumiem Latvijai Ziņojumā tiek ieteikts „nodrošināt pienācīgus aizsardzības pasākumus, kas novērstu neatļautu politisku ietekmi Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanas procesā, ņemot vērā Eiropas standartus par tiesu varas pārstāvju iecelšanu amatā”.

Vidēji ES dalībvalstīm minētajā Ziņojumā tiek izvirzītas 3 rekomendācijas. Izņēmums ir Igaunija,

kurai 2023. gada Ziņojumā tiesu sistēmas uzlabošanai nav izteikta neviena rekomendācija. Pārsvārā rekomendācijas ir Eiropas Komisijas reakcija uz norisēm dalībvalstīs, kā arī mudinājums attiecīgo valstu varas pārstāvjiem turpināt meklēt risinājumus sistēmiskām problēmām vai konkrētiem tiesu sistēmas uzlabošanas aspektiem. To formulējumi mēdz būt ļoti līdzīgi, taču to saturiskais piepildījums pielāgojams un īstenojams atbilstoši katras dalībvalsts īpašajiem apstākļiem.

Piemēram, rekomendācija turpināt centienus nodrošināt atbilstošus cilvēkresursus tiesu sistēmā ir adresēta Beļģijai, Dānijai, Francijai, Portugālei un Rumānijai. Beļģijai un Dānijai Eiropas Komisija iesaka padziļināti pievērsties tiesu sistēmas finanšu resursiem, ņemot vērā Eiropas standartus. Tiesnešu atalgojuma situācijas uzlabojumu nepieciešamība uzsvēta rekomendācijās Lietuvai (attiecībā uz prokuroriem un tiesu darbiniekiem), kā arī Vācijai, Horvātijai, Portugālei un Slovēnijai.

Bulgārijai norādīts uz nepieciešamību izvairīties no tiesnešu ilgstošas norīkošanas uz vakantajiem amatiem, ņemot vērā Eiropas standartus par tiesnešu norīkošanu, kā arī uzlabot Augstākās tieslietu padomes darbību un sastāvu un izvairīties no politiskās ietekmes riska, jo īpaši, iesaistot tiesu institūcijas Tieslietu padomes locekļu atlasē. Tieslietu padomes sastāva atjaunošana (tās locekļu pilnvaras beigušās pirms vairākiem gadiem) izcelta kā īpašas prioritātes problēma Spānijā. Slovākijā īpaši tikusi uzsvēta nepieciešamība nodrošināt tiesu varas garantijas Tieslietu padomē ievēlētajiem tiesnešiem.

Prokuratūras darbības principu uzlabošana ir aktualizēta virknē valstu. Čehija tikusi aicināta turpināt virzīt prokuratūras reformu, saglabājot sākotnējo mērķi ieviest drošības pasākumus ģenerālprokurora un citu valsts galveno prokuroru nepamatotai atbrīvošanai no amata, ņemot vērā Eiropas standartus par prokuratūras neatkarību un autonomiju. Spānijai ir jāstiprina ģenerālprokurora

statuss īpaši attiecībā ar izpildvaru. Kiprā jāstiprina prokuratūras neatkarība, bet vienlaikus arī atbildība, paredzot iespēju pārsūdzēt prokurora lēmumus atbilstoši Eiropas standartiem. Austrijai ieteikts turpināt reformas, lai izveidotu neatkarīgu federālo prokuratūru, ņemot vērā Eiropas standartus par prokuratūras neatkarību un autonomiju, tostarp nodrošinot specializētās pretkorupcijas prokuratūras darbības neatkarību.

Vairākas valstis ir saņēmušas īpašas norādes par tiesvedības procesu paātrināšanu un uzlabojumiem augsta līmeņa korupcijas lietās. Eiropas Komisijas ieskatā problēmas ar šādu lietu izmeklēšanu un izskatīšanu tiesās ir Bulgārijai, Čehijai, Grieķijai, Spānijai, Horvātijai, Ungārijai, Maltai, Polijai, Rumānijai, Slovēnijai, Slovākijai.

Eiropas Komisija lūgusi Īriju nodrošināt, lai tiktu ņemti vērā Eiropas standarti tiesnešu iecelšanas un paaugstināšanas reformas īstenošanā, arī attiecībā uz Tiesnešu iecelšanas komisijas sastāvu. Savukārt Grieķijā ir nepieciešams spert soļus, lai tiesu varu iesaistītu Valsts padomes un Augstākās tiesas priekšsēdētāja amata pretendentu atlasē. Augstākās tiesas priekšsēdētāja iecelšanas procedūras atbilstība Venēcijas komisijas ieteikumiem ir jānodrošina arī Maltā. Savukārt Lietuvas uzmanība vērsta uz Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanas caurspīdīgumu. Austrijai Eiropas Komisija ieteikusi iesaistīt tiesu varu administratīvo tiesu priekšsēdētāju amata kandidātu atlasē.

Eiropas Komisijas rekomendācijās skarta arī Slovēnijā pastāvošā spriedze starp likumdevēju un tiesu varu, proti, prasība, lai parlamenta informācijas pieprasījumi tiesu varai ietver adekvātas garantijas tiesnešu un prokuroru neatkarībai saskaņā ar Eiropas standartiem. Slovākijā problēmas rada pastāvošā kriminālatbildība tiesnešiem saistībā ar pieņemtajiem lēmumiem. Somijā un Zviedrijā Eiropas Komisija iezīmējusi nepieciešamību pārvērtēt tiesu piesēdētāju institūta tālākas attīstības tendences. Īrijai un Luksemburgai, pēc

Eiropas Komisijas ieteikumiem, ir nepieciešams strādāt pie tiesu nodevu samazināšanas, lai nodrošinātu pieeju tiesai. Tiesu digitalizācija (tiesu spriedumu publicēšana) ir problēma Francijā, Itālijā un Nīderlandē. Savukārt Ungārijā atzīmētas veiktās reformas Tieslietu padomes stiprināšanā, kā arī Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanā, tomēr norādīts uz nepieciešamību uzlabot lietu sadales procesus pirmās instances tiesās. Lietu sadales caurspīdīgums un elektroniskā lietu sadale nākamajā pārskata periodā ir uzlabojamā joma Portugālē. Savukārt lietu izskatīšanas termiņu problēma izcelta Maltā.

Kopumā konstatējams, ka Eiropā izstrādātie tiesu neatkarības standarti, kā arī Venēcijas komisijas viedokļi ir būtiska mērķa, lai dalībvalstis paškritiski analizētu un uzlabotu tieslietu sistēmu, kas ne vienmēr notiek vēlamajā tempā. Tieslietu sistēmu problēmu dažādība ilustrē Eiropas valstu atšķirīgo institucionālo iekārtu, kuras sakārtošanai nepieciešami individuāli risinājumi.

Pilns ziņojums pieejams Eiropas Komisijas tīmekļvietnes sadaļā „*Rule of law mechanism*”.

Tieslietu padomes pieredzes apmaiņas vizīte Japānas tiesās

2023. gada 13.–15. septembrī Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs, Tieslietu padomes priekšsēdētāja vietniece, Augstākās tiesas Civillietu departamenta senatore Dzintra Balta, Tieslietu padomes loceklis, Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nama priekšsēdētājs Guntars Ploriņš, kā arī Tieslietu padomes sekretariāta vadītāja Alla Spale devās pieredzes apmaiņas vizītē uz Japānas tiesām. Vizītes mērķis bija iepazīties ar Japānas tiesu darbu, apzināt galvenos faktorus, kas sekmē un nodrošina Japānas tiesu darbību, kā arī stiprināt sadarbību starp Latvijas un Japānas tiesu institūcijām.

Tieslietu padomes locekļi apmeklēja visu trīs instanču tiesas Tokio pilsētā – Tokio apgabaltiesu (pirmās instances tiesa), Tokio Augsto tiesu (apelācijas instances tiesa) un Japānas Augstāko tiesu, kā arī Japānas Juridiskās izglītības un pētniecības institūtu.

Japānā apzinās juridiskās izglītības nozīmi demokrātiskās valsts iekārtas funkcionēšanā, tādēļ atsevišķām juristu profesijām ir noteikts augstāks juridisko zināšanu un prasmju standarts, vienlaikus to nodrošinot ne tikai bezmaksas, bet atbalstot no valsts puses arī materiāli (stipendija).

Koleģiālos tiesnešu sastāvus Japānas tiesās veido no iepriekš izveidotajām tiesnešu grupām, kurās ietilpst 4–6 tiesneši. Tādējādi tas ļauj paskatīties uz konkrētiem problēmjautājumiem, kas nonāk tiesnešu vērtēšanā, padziļinātāk.

Japānā uz 3800 tiesnešiem ir aptuveni 9000 tiesas darbinieku, no kuriem 70% ir tiesas sekretāri, proti, juristi, kas nokārtojuši vienoto valsts eksāmenu. Tādējādi viens no apstākļiem, kas ietekmē salīdzinoši mazo tiesnešu skaitu Japānā, ir atbalsts no tiesas darbiniekiem gan skaitliskā ziņā, gan arī tā kvalitātē.

Japānā ik pēc 2–3 gadiem notiek tiesnešu rotācija valsts ietvaros, nepieciešamības gadījumā mainot specializāciju tiesību nozarē (civillietas, krimināllietas).

Tieslietu padomes priekšsēdētājs Aigars Strupišs atzina: „Japānas tiesu sistēmas efektivitātes galvenā atslēga ir juridiskās izglītības kvalitāte un tiesnešu tālākizglītība, kuras nodrošināšana ir valsts stratēģisks uzdevums. Vienlaikus jānorāda, ka tiesneši Japānā stingri ievēro noteiktos procesuālos principus, kas citstarp arī disciplinē lietu dalībniekus.”

TIESLIETU PADOMES PRIORITĀTES 2024. GADĀ

Tieslietu padome turpinās darbu pie 2021.–2025. gada darbības stratēģijas mērķa sasniegšanas – nodrošināt tiesu varas neatkarību, kvalitāti, attīstību un atbildību. Tādējādi arī atbilstoši stratēģijai Tieslietu padome ir definējusi savas darba prioritātes 2024. gadā.

Pirmkārt, apstiprināt koncepciju par tiesu sistēmas administratīvā atbalsta funkciju pāreju no izpildvaras uz tiesu varas institūcijām.

Otrkārt, izvērtēt līdz šim veikto tiesu sistēmas reformu rezultātus, tostarp:

- par pirmās instances tiesu reorganizācijas ietekmi uz tiesu funkciju īstenošanu un darba produktivitāti;

- par zemesgrāmatu lietu pārvaldības funkciju īstenošanu tiesās un šīs sistēmas attīstības perspektīvām;
- par tiesu pieejamību reģionos un tiesu atrašanās vietu optimizācijas iespējām.

Treškārt, veikt izvērtējumu par tiesu sistēmas atbalsta personāla amatu standartu un atalgojuma sistēmas attīstības iespējām.

Informāciju par to, kā Tieslietu padomei veiksies ar plānotajiem darbiem, būs iespējams lasīt nākamā gada pārskatā.

Tieslietu padomes 2023. gada pārskatā izmantoti Tieslietu padomes sekretariāta, Augstākās tiesas, LV portāla, Valsts prezidenta kancelejas un Eiropas Tieslietu padomju asociācijas fotoattēli.

 <https://www.at.gov.lv/lv/jaunumi/par-tieslietu-padomi>

 @Tiesl_padome

 Tieslietu padome